

دادگایک بـ مردووـکان و پاشماوـی زیندووـکان ... سـران ئازاد

ژیان پـویستـ سـکـی دادگایکردنی مردووـکان بـت، ئـگـرنا
پاشماوـکانیان دـبن بـ زـقترین بـربـست بـ گـشـکردن. ئـوانـی
دـست بـ پیرـزکردنی مردووـکانیانـوو دـگرن، ئـوانـن، کـ بـوو
ئاسـی گـشـکردندا نـکراونـتـوو. مردووـکان پـشتوون، مادام لـر
نین، پـویست ناکات وـهمی لـرـبوونیان ژیان پـ بـکن لـ پـخـواتی
اـبردوویان.

دـستگرتن بـ مردوو مانایـکی زـر ئاشکرای هـیـ، ئـویش ئـووـیـ، کـ
دـمانـوت گـشـی مـژوو لـ خاـکـدا چـق پـ بـبـستین، چونکـ کـمن
ئـوانـی توانای دروستکردنی بـردـوامی مـژوویان هـیـ. ئـووـی
ناتوانـت بـردـوام هـکـشـت بـسـر ژیاندا، ئـووـی ناتوانـت
وو بـوو نیگـرانـیـکانی ئـستا و ئایندـی بـبـتـوو، ئـووـی لـ
تـنـیابوون و پـراوـزخستن دـترسـت، ئـی تـدـچـت پـنا بـ تارمایی
مردووـکان ببات تاکو مانایـکی وـهمی بـ ژیانـ بـ ماناکـی بـخـشـ.

مردوو هـر کـسـک بووبـت، پـویستـ تـبـپـندرـت. زـر زـر دـتوانین
لـ کاتی ناشتن یان سووتاندنیدا، ماـئاوایـکی ئـزدارانـی بـ
بـکـین و هیوای ئاسوودـی بـ بخوازین کاتـک گـیشـوو بـ دواين
مـنـزـگـی خـی. لـوو زیاتر، هـر جـر هـووـکی تر، هـر جـر
دـستگرتنـک بـ بـها، کار، خـون، پـپـژ یان هـر شـتـکی تری بـت،
کـیلـبوونـکی قبووـکراو چ لای خـی و چ لـو کـمـمـی، کـ هـمان
ئاستی هـشیاری و تـئاـمانیان هـیـ.

لـ مـژووی ئاگایـی گشتیماندا (collective consciousness)، شوـنی
مردووـکان بـرزتر و بـ بـها تر بوو لـ شوـنی زیندووـکان. بـگومان
مردووـکان خـیان نـگـئاونـتـوو بـ ئـووـی ئـومان بـسـردا
بـسـپـنن، لـ کاتـکـدا ئـووـی دـمرـت ناگـتـوو، ناشتوانـت
بگـتـوو، لـوویش بـ دـستـاتـر بتوانـت بگـتـوو، لانی کـم بـ
هـمان جـستـ و هـمان ژیان. خـ ئـگـر توانیبای بگـتـوو، لـ
بنچینـدا دـیتوانی نـمرـت. بـکو، ئـووـی شوـنی ئـوانی پیرـز
کردوو خودی زیندووـکانن.

لـ ناو ئـوانیشدا ئـوانـن، کـ نازانن چـن و بـ چ شـوـیـک

بـرد و اـمی بـه ژیا نـک بد، نـگ ر پـشتگیری و هـمیا نـی مـردو و کـا نیا نـبـت. لـم و و و، مـردو و کـا ن بـه مـردنیا ن خـزم تـکی گـور یان بـه تـمبـی هـشی و و یـستی نـو تا کـا ن یان کـردو و. نـم د زانین، کـ تـنیا نـو مـردو و ا نـه پـیر ز د کـرن، کـ ل ژیا نـدا خـا و ن د سـتک و تـک بـوون بـر ز تر لـه نـاستی کـم. نـو د سـتک و تـا نـن د بـن بـه پـه و ا نـی پـیر ز کـردنیا ن. بـه نـو و ی زیندو و مـردو و د سـتک کـا ن نـیـشـا نـد ر کـیا ن هـبـت تا کـو بـن بـه شـت ک یان شـت ک پـیر ز بـکـن، پـه و یـست د کـات و فـا و پـا بـه نـد بـوون کـی قـو و بـه کـسی مـردو و ی خـا و ن د سـتک و ت پـه شـا ن بـد یـن.

لـژ ر نـو و نـیـا یـد ا، پـه و یـست د کـات خـودی چـمکی د سـتک و ت بـخ یـنـه بـر با س. کـیـه نـو و ی د سـتک و ت ی هـی و چـیـه نـو و ی و ا ی کـردو و د سـت بـخ رت؟ نـم کـا تـک د نـیـن د سـتک و ت، مـا نـای و ا ی شـت ک د سـتخـا و، کـ پـه ش نـو و د سـت نـه خـرا بـو و لـه نـا و نـو و گـرو و پـی، کـ تـیـدا ژیا و. نـو د سـتک و ت د شـت هـر بـه ر هـم کـی سـیـاسی، نـا بـو وری، کـم و ا یـتی، نـایـنی، فـلـسـفـی، نـد بـی و ز ر بـواری تـر بـت. بـه نـو و ی شـت ک د سـت بـخ رت، پـه و یـست د کـات چـنـد پـه شـم ر ج کـما ن هـبـت. یـکـم شـت ک، کـ پـه و یـست د سـت بـخ رت. د و و م کـسـک، کـ بـتـو ا نـت شـت ک د سـت بـخات، کـ پـه ش نـو و کـس نـه یـتـو ا نـیـبـت پـی بـگات. سـیـم، بـوونی نـو و ا نی تـر بـه نـو و ی بـه هـای د سـتک و ت کـ بـز ا نـن. د شـت ک لـه جـیا تی کـس، گـرو و پـک بـه شـو و ی کـاری هـا و بـه ش بـگـن بـه و د سـتک و ت.

لـر د ا پـه شـم ر جی سـیـم بـه یار لـسـر نـو و د دات، کـ نـایا پـه زانین ی بـه د سـتک و ت کـ هـبـت یان نا. بـه نـو و ی پـه شـم ر جی د و و م پـه زانین ی نـو و ا نی تـر بـه د سـتک و ت کـی مـسـگـر بـکات، سـر تـا هـو و ی نـو و د دات، کـ پـه شـم ر جی یـکـم، کـ شـت د سـتـنـه خـرا و کـی، پـیر ز بـکات. کـا تـک پـه شـم ر جی یـکـم پـیر ز د کـرت، پـه شـم ر جی د و و م، کـ کـسی خـا و ن د سـتک و ت، نـه تـمـا تـیـکـیـن پـیر ز د بـت، چـونـکـه نـو و بـو و تـو و خـا و ن د سـتک و ت. بـم هـیـه شـو و، گـر نـتی نـو و د سـت د خـات، کـ پـه شـم ر جی سـیـم پـه زانین یان بـه تـو ا نـا و د سـتـنـه تـه پـیر ز کـی هـبـت.

گـوما ن لـه گـر نگی د سـتک و ت نـا کـرت، بـم م نـو و و هـما نـی د خـر نـه پـا د سـتک و ت، کـوشـتنی نـا و نـک و گـر نگی د سـتک و ت خـیـتی. د سـتک و ت د بـت لـه د ر و ی پـیر ز و و هـمـدا ر کـردنی بـت. نـه گـر نا لـه جـیا تی نـا ز ا د بـوون، زیندانی گـور تـر بـه مـر قـه د ر و سـت د کـن. نـو و ی شـت ک د سـت د خـات و نـو و ی شـت ک د کـات، بـر لـو و ی بـه هـر کـسـکی بـکات، بـه خـیـتی. لـم و ا نـگ یـو و، پـیر ز کـردن و بـه و هـمـیـکـردنی

دستکوت، ئاماژې کې ئاشکرای لاوازیی ئو رځانې، که به دستکوت کې نیا نه وو د نازن. پیر زکړدنی دستکوت له لای نه وانه، که سوا ی شتی و همی د کڼ، له وانه د شت پزانینی ئوانی تر، سامان و پای ی کې مایې تی. ئو رځانې له خپاندا گډل کړوون، پوښتیان به وو نیې د دستکوت کې نیا بکڼ به بیانویک به سوا کړدن. جگ له سوا کړدنی خواردن، که به رزترین پای ی سوا کړدن و ووتبوون وو ی له هر و هم کی کسې، ه موو سوا کړدنی کانی تر ئاماژن به لاوازیی رځ، به تاییت له لای نه وانه، دستکوت به ئوانی تر د فرښد وو.

ئو کاری ئوانې، که دستکوت پیر د کڼ و د یان ووت هر به و هم خپان گور بن. به ام ئگړ له وانگ ی کی تر وو سیری مرځ بکین، ئوا له و تدد گین مرځ هر د بت دستکوتی ه بت. ئگړ به دستکوت، چ کار ی له ژیان؟ به چیت ی ژیان کی دوو بار ی په له تین؟ لږ دا دستکوت له د ر و ی و هم.

ووداو گلی جیاواز له کې م ی ئم دا سوا کړ کانی دستکوتی و همیمان به د رد خن. ی کک له ووداو کان، مردنی (نوشیروان مستفا) بوو. خودی مردنی نوشیروان مستفا دیارد ی کی سرووشتی و هیچ مانا ی کی زیاتر له و ی، که به مردن ه ی، نادات به دست و. به ام، مام کړدنی زیندوو کان له گ و ئو ووداو کې میدیا ی کی گور بوو. ئو مام کړدنی جار کی تر بهی د رخستین، که ئو تاکان چ ند له ژیان د ترسن، به ی هر زوو پ نایان به پیر زکړدنی (نوشیروان مستفا) برد. دیار (نوشیروان مستفا) چ ند د ی کی ژیان به ت ک شان و د ی کانی تری ژیان به پیر زکړدنی ت ک شان کانی ترخان کړد. ئگړ به مان ه بت مردوو کان بگ ین وو به ئ و ی و هم کانی ب نه و، له یزی ی ک میان د بت نوشیروان مستفا بت. ئو کار کت ر به ه و کانی به خ- سپاندن و خ- چ سپاندن، هشی (ه ژارن!) ی ئ ق- ی په له و هم کړد.

به ی، که د ین باوکی ه ژاران بوو، له وانگ ی و است، که باوکی ئوانه بوو له ه ژاری گډل کړدنی ر حیدا د ژین. سوا کړدنی کانی (مستفا) له ه موو لای ک و بوو؛ کاتک بزوتنه و ی مارکسیزم له کاتی ش شدا به رب او بوو، هر زوو خ ی خست پا ئو ناید له گیا به ئ و ی ز رترین به رک ووت. کاتک له دوا ی اپ ین فیکری ئیسلامی گډل کړدن به خ ی و د بینت، به ماچکړدنی قورئان به دوا ی پشتگیری ج ماو ر د گ و ت. ئو کار کت ر به خو یندنه و ی

ئوانەيش بەت، كە بەرگري لە دكەن، ھەرگيز ئو نەبوو، كە
دردەكەوت، بەبەم پەويستيمان بە چاوی نوێە تاكو شتەكان بپينين.
يەكەم بە ماوەی نزیکەي دوو سا لە لاندەن بوو بە ھەر مەبەستەك
بەت.

چ شەگەگەکی ئاسايی لەو دەخەي ئابووریەي کوردستاندا دەتوانەت
دوو سا بە چارەسەرکردنی نەخەشیەکانی لە شارەکی گرانەبەهای وەكو
لەندەن بژیت؟ دوو مە لە گرانەبەهایترین نەخەشانەي سلەمانی مردوو.
سەيەم نایاسايانە وەسیتە دەكات لە موکەکی گشتی بنەژرەت، كە
گەستان نییە. دیارە پەويست ناکات باس لە وردەکاریەکانی تر
بکەین، مادام لە ناوگەگەکی بابەتەكە ددردەچین، بەبەم لەم
ئوانگەيەو، (مستەفا) یەكەكە لەو کارەكتەرانی لە ھەشیاری
ئەمەدا، پەويستە دادگایي بکەرەت و ئو وەھمانەي بە درەژایي ژيانی
زیادی کردن لە ھەشیاری گشتیماندا، پەويستە ھەبەشەندرەنەو.

لە پا ئەودا، کارەكتەری (تەبەانی) ھەمان ئو بەشەي بەردەكەوت.
وەكو (مستەفا)، ئو کارەكتەرە بە ووداوەکی سرووشتی، گەگە
مەژووێەكەي مرد. ئو مردنە كەمەكەكەشەي خستەو و كەمەكەكەشەي
چەپەندراویش، جارەکی تر سەریان ھەبەدایەو. (تەبەانی) یەكەكە لەو
کارەكتەرانی، كە زەرترین خراپ بەکارھەنەانی وزە و تەكەشانی
ئوانی تر دەكەوتە ئستە، لەوانەي تەكەشکانی ئوانەي گیانیان
بەخشیوو. ئو کارەكتەرە تەنانەت بە گەورەکردنی كەسایەتی سیاسی
و ھەمی خەي، خەسارەتەكەي گەورەي لە كەشەي نەتەوی کوردی دا.
گەورەکردن و پە دەستەبەتکردنەوی بنەمانەي بارزانیش، بەشەکی
گەورەي بەرپرسیاریەتەكە دەكەوتە سەر شانی ئو کارەكتەرە.
كەمەدیا ئو یە لە باوەكەي خەي بەت و ھەز بەو یاخیوونە بەدەست
بەھەنیت، بەبەم كۆكەکانی ئو باوەكەي پە پیرزەكەیتەو! ئو
ئاگایەي زەرەي (تەبەانی) لە یەكەم شەكردن و دوو مە پیرزەکردنی
بنەمانەي (بارزانی) تەرخانی کرد، پەمان دەتە یاخیوونەكەي
(تەبەانی) کورتخایەن و شکستخواردوو بوو. ھەر لە بچووكتەین
دەرئەنجامدا، نەیتوانی خودی حیزبەكەي لە بە بنەمانەي-یەبوون
بپارەزەت.

كەمەدیایەکی تر ئو یە، كە لەژەر چەتری دەستەبەتەكەیدا،
ئوانەکردنی گیانی (عەلی بەسکانی) بە ئاسمان بە كەمەكەكە گولە
پەويستیەکی گەورەتر بوو لە ووبەووبوونەوی بنەمانەي بارزانی.
لەدوای مەرگی (عەلی بەسکانی) نەریتی لەناوبردنی دنگە ئازاد
ووداوەگەلی تیررکردنی (ئەبوبەكر عەلی)، (سەرانی مامەحەمەد)،

(ساردشت عوسمان)، (کاو گرمیانی)، و (ویدات حسن) و زانی تری
ب دواي خيدا هئا. لږم وانگي وو، ئنگر ل سدد ساي
داها توودا باس ل وو بکرت ک دسټپلشخري ئو و نريټ بوو، ئو
پنجاني ئا استي دسټلټي ژر دسټي (تالاني) دکرڼ،
زرتريڼ دبن.

سير نيي ئو و حشام تي ب مردني (نشيروان مستفا) شين دکات،
همان ئو و حشام تي ب، ک ل ئاست گياني دنگ ئازادکان بډنگ
دبن. سير نيي همان ئو و حشام تي و همي سلمانيبوون دکن ب
بيانوو ب وستانوو ل دڙي و همي ب بارزانيبوون. ئو و همي
يککک ل و دياردانني (نشيروان مستفا) زقترى کردنو و. کار
گيشتوو تي ئوي نووسل راني و ئديبلانيشي ب خي و
سرقا کردوو، ئويش ب تيريز کردني جياوازيي کاني سلmani و
هوللر. تا دت ئو و همي جياکاريي ل نوان سلmani و هوللر
زقتر دبت و بنگايي شنبير و ئديبل کانشمان خزم تي گور
بو و همي دکن. ئنگرنا ب ئاساني دمانبيني چن ئاسماني ژر
دسټلټي (بارزاني)، ئيلهام کي گور يان ل تير رکردني (علي
بسکاني) ل ناوچي ژر دسټلټي (تالاني) و رگرت، بي
لر دا و همي سلمانيبوون و هوللر يبوون ناتوان گگ ل
کارل کردني سرووشتيانني ووداو کان بگرن، مادام ئم ل
هشاريي کي گشتي ناو زمان و شوناسي هاوبل شدا دژين.

نريتي جياکاريي ل نوان سلmani و هوللر سر تا ل دابلشبووني
دسټلټي سياسي ل نوان پارتی و يککتي خي سلپاند و دواتر ل
ناگايي شنبيرانيشدا بنگي داي وو. همان ئو و نريټ ناگايي
ئم ي پ کردوو ل پخواتي هئش، ک هيچ جر د رگاي کي
ناگيمان ب وودا ناکنو و، جگ ل دروستکردني زينداني تر ل ناو
زمان و بيرکردنو وماندا.

لر دا ب ئوي پناسي من ب مردن بشتربکم، ئوا پويست
بم مردن و هم و پير زکردني مردن يکسان ب پير زکردني و هم.
هر شتک گوزراشت نبت ل واقيعي سرووشتيانني بوون، ئوا و همي
نافريد ي هئش. ووداو گلي کوشتنی دنگ ئازادکان ل وو ددرد چت
و هم ببت، مادام ئو و ديارد ي نريټ کي گور ي ل شو ي ژياني
هشارييدا داگير کردوو. ب ئوي قسل کي (مارشل) ل
(هاملت) ي (شکسپر) دا بگم ب کوردستان، ئوا پويست بلم
”شتک ل هشاريي ئم دا بگني کردوو.“ تا کو ئو و شت و ئو
شتان ن دزرندو و، مودايک ب ژيانکردني نمونني و ئازادان

دروست نابـت. ژيان لـ هـشيارى ئـمـدا هـشتا تواناي خـدـرخستنى
نيـ لـبـر و هـمـكانى هـش. شتـكان لـگـگـ مردندا لـ لاي ئـمـ
كـتايان پـ نايـت، مادام ووداوى مردن يـكسان نيـ بـ ووداوى
نـمانى و هـم.

بىرد زهـكانى گـگانان ... سـمـ عه بدولكهـريم

ئەو (كـبـهـند - تـبـهـند) انەى اووى دەسەـاتەكانيان پـدەكەن ...

بە تـگەيشتنى من قەتەـ وـاتـكە لە نيمچە دورگەى عەربى ئىسلامى
بە دەست ئەمريكاو بە سەرەنجام گواستنهوئى ئاشوب بە نـو جەرگە و
لانەى ئىسلام، بەو مانايەى ئەم نيمچە دورگەى لە مـژووى كـندا،
ئەو شوـنەى كە ئىسلامى لـ لە دايك بوو، دواتريش ئەو شوـنەى
يەكەم خىلافەتى ئىسلامى لـو دەروست بوو، دواتريش ئەو شوـنەى كە
يەكەم فیتنەى نـوخـى ئىسلام لەوـو سەرى هـدا، ئەو شوـنەى كە
دواى ئىسلام يەكەم خـر و پەيامى وەحدانیت و بووژاندنهوئى ئىسلام
لە وـو هات، ئەو شوـنەى بە جارى دووهم بوو بە ناوهندى
سەرەـدانەوئى ئىسلام لەسەر دەستى (محەمەد عەبدولوهـاب) و
بنەماـەى (ال سعود) ئەو شوـنەى كە بە جارى دووهم جيهاد لە لایەن
(اخوان من گاع الله) لەوـو دەستى پـکرد، ئەو شوـنەى كە لـیـو
بانگەشە بە سەلەفيەت كرا، ئەو شوـنەى بوو سەرچاوئى دارايى بە
بزووتنهوئى ئىسلامى لە سەرتاسەرى جیهانى، بـیـ لە دواى 11
سپتـمبەرەو ئەم نيمچە دورگەى لەو دەرچوو و بـمـنـتەو.

ئەيمەن زهـواهرى كاتـكـ ايگەيان ئەوان شەـ دەبەنە نـو ماـهـكانيان
لە خـرئاوا و ئەمريكا، ئەوان لەو تـگەيشتن دەـ لەمەودوا بە پلان
و نەخشە گـگـگـ دیکهـو و بەوـو ئىسلامى نوـ ببنهـو، بـیـ بەر
لەوئى ئەوان شەر بەتەواوى بگەـننە نـو ماـهـكانى ئەوان ئەوان
شەـيان گەيانده بەر دەرگای نيمچە دورگەى عەرەبى ئىسلامى، بەهارى
عەرەبى چەخماخەى ئەو جەنگە بوو كە دەـ دواچار لە نيمچە دورگەى
عەرەبى خامـش بـت.

بـ بهـجـگهـيانـدنی ئـهو نهـخشـه و پـلان و پـیلانـهـی داـځـراوه چه نـدین
شـوازی جـراو جـراو گـیراوه تـه بهـر، یـهـکـ لهـو که ناـځـانهـی ئـهو نهـخشـه یـهـی
جـبهـجـده کات، تـځـځـکی کـمـهـځـایه تیـیه له رـځـگهـی چه نـدین گـرووی بـچووک
بـچووک پـلان و نهـخشـه کان بهـځـوه ده بات.

ئـه کادیمـیای گـځـځـان (اکادیمیه التـغیـیر) ئـهو رـځـراوه یـه که
چالاکیه کانی له به هاری عه ربیدا زـځـر به زه قی ده رکه وت .
ئـهو ئـه کادیمـیایه بـ یـه که مجار له ئاداری ساـځـی 2006 له له نـدن
دامه زرا، دواتریش به شـوه یـه کی ره سمی له ساـځـی 2009 له ده وحی
پایته ختی قه ته و له ساـځـی 2010 له قیه ننا (لق) یان کرده وه .

سه ره تـای ساـځـی 2005 سـځـ گه نجی میسری به مه به سـتی گهـځـان به دواي
کاردا ځـووده که نه له نـدهن، لهـو ځـه که ونه ژـځـر کار یـگهـری بـیری
ئـه وتـبور) واته به رگری، که بزووتنه وه یه کی گه نجانه ی (سربی) بوو، له
ساـځـی 2000 له دژی (سلـځـبودان میلـځـسـځـیچ) ده ستیان دایه ځـپیشاندان
و مانگرتن و و ځـا پهرین به شـوه یـه کی (نا توندوتیژی) .
ئـه مه له کاتـځـکدا ده زگای موخا به راتی ئـه مریکی له 16- ديسـمـبهـری 1998
بهـځـگه نامه یه کی بـځـاو کرده وه، که تـځـیدا نهـخشـه و پلانی له به ریهـځ
هـځـوه شانه وهی یوگسلافیای پـځـشووی بـځـ چند دهـو ځـتـځـک تـځـدا به یان
کرد بوو. ئـه مه ش به ئامانجی لاواز کردنی به ره ی (سـځـقیه تی جاران).

ئـه م ځـځـراوه یـه نهـخشـه و پلانه کانی له سهر بنه مای (گـځـځـان به بـځ
توندوتیژی) دا ځـشتـبوو، دروشمی گه نجانی 6-ی ئیبریل له میسر هه مان
ئـهو دروشمـه ی (ئـه وتـبور) یه کان بوو که بریتی بوو (له مستـځـکی
به رزکراو) وهـځ له و را پـځـرتـه دا که به ناو نیشانی (ئـه کادیمـیای گـځـځـان-
که رسته یه کی ئـه مریکی بـځ هـځـگیرساندنـی شـځـشه عه ربیه کان) له گـځـقاری
(المجتمـح) کویتی بـځ او کراوه ته وه، ئـه وتـبور رـځـگایه کی موخا به راتی
ئـه مریکی بوو، بـځ له ده سه ځـات لادانی سهر کرده ی سربی (سلـځـبودان
میلـځـسـځـیچ) له ساـځـی 2000.

هـر وهـځ له و ځـا پـځـرتـه دا هاتوه سهر که وتنی ئـه م پلانه له سربیا
هـځـکار ځـک بوو بـځ ئـه وه ی له و ځـاتانی عه ره بیش جـبهـجـځ بـځ، ئـه مه ش
دواي مه شـه ق پـځـکردنی گه نجانی عه ره ب له سهر بنه مای (گـځـځـان).
دواتریش خستنه گهـځـیان بـځ سه راوژـځـر کردنی داموده زگاکانی ئـهو
ده سه ځـاتانه ی که ئـه مریکا بـځ یاری گـځـځـځـځـځـځ یانی دا بوو ، وهـځ ئـهو لیسته ی
له کاتی ځـځـیدا کـځـندالیزا ځـایس ئاماده ی کرد بوو، که بریتی بوو له
گـځـځـځـځـځ، یان گواستنه وه ی ده سه ځـات له ده ستـځـکه وه بـځ ده ستـځـکی دیکه،
بهـځـام به شـوازی ځـکی نا توندوتیژانه .

لهسەروبه ندى 2004 -وه دهسته واژهى (التغيير) "گۆڤان" بهش وه يه كى بهرچاو كهوته سەر و وردى گه نجانى نا ئازى، كه هيج گوومانى كى تادا نيه ئهم پىڤسى گۆڤانه بهرنامه و پلان كى زار پىشوخته بووه، كه به گۆڤرهى زار له سەرچاوه كان قى ناغى جى به جى كردنى به ش وه يه كى كرده يى ده گه ئه به دواى ووداوه كانى (11)ى سپتەمبەرى 2001.

هەر لهم ئوانگه يه شه وه يه، زار بهى سەرچاوه سياسيه كان په نجهى تهممت بى ئه مريكا درىژ ده كهن، كه به بهرنامه يه كى ورده وه نه خشهى ناوچه كى له پەراوێزى ووداوه كانى 11-ى سپتەمبەرى 2001 دایشتوه، ئه گەر ديقه تى ئه و سته يه كى نداليزا ايس-ش بده ين كه له كاتى وه رگرتنى پىستى وه زاره تى دهره وهى ئه مريكا له بهردهم كى نگرى سدا ئاشكرا كرد. (كه يه كه م ههنگاويان گۆڤانكارى ده بى له دىسته كانيان، واته گۆڤانيان به دىستى نو، لهو ده مه شدا لىستى ناوى ئه و وى تانهى كه بى يارى گۆڤانيان دابوو، له دهست دابوو).

بى يه به هه موو پى وه رىك هه نانه پىشى دهسته واژهى بىردىزى (گۆڤان) دهسته واژه يه كى ته و او ئه مريكى بوو، كه تا ئىستا بهرده وامى هه يه ته نيا له ووى جى به جى كردنه وه گۆڤانكارى به سەردا ها تووه. پىڤسى كه هەر له سەر ه تادا پى كه وه نانى گروپى بچووك بچووك بوو بى وروژاندنى شه قام و سەر ه نجام ئه نجامدانى خى پيشان دان و نا هزايى دژ به ده سه ئات، بهش وه يه كى نا تونود و تيزيانه.

ئه گەر چى لى ره و له وى به هى لادان يان له دهست دهرچوونى خى پيشان دان و نا هزايه تيه كان به و ش وه يه كى پىشتر بى يارى لى داربوو جى رىك له توندو تيزى لى كه وته وه، ئه مه شتلىك نه بوو كارى كه ته سەر ئه جندا و نه خشهى ستراتيژى، چونكه گروپه كان به هه موو ش وه يه كى مهشق و راهه نانيان پى كرابوو، بى ئه وهى ههم خى يان دوور بگرن له په نابردنه بهر هەر جى ره توندو تيزيه كى، ههم له كاتى توندو تيزيه كاندا چى خى يان ده دزنه وه. چونكه پلانهى ستراتيژى ئه وه بووه كه ده بى ئه و هه ئه تى نا هزايه تيه نه به هه موو ش وه يه كى دوور بن له توندو تيزى. بى يه ده بينين له هەر شو ئىك توندو تيزى لى كه وتبى ته وه نه توانراوه ئا مانجه كان وهك پى وىست به دهست به ئىن.

ئه گەر ديقه تيش بده ين سهره هه دانى بزووتنه وهى گۆڤانيش له هه رىمى كوردستان له سەروبه ندى ئه و جوولانه وهيدا بوو كه ئا مازه مان بى كرد، چونكه هه ميشه سهره هه دان و ها تنه ئاراي ره وتى فكرى و سياسى تازه مه سه له يه كى دابى او، يان بى په يوه ندى نيه به يه كتريه وه. له ووى ستراتيژيه وه به ها مان ش وه بزووتنه وهى گۆڤان هه مان ستراتيژيه تى نا توندو تيزى په يه و كرد، به ها مان ش وه ش له ووى

په کله ته یوه بریتى بوو له تکه په کی ج راوړی فکری، به شوه په که له ماو په کی ز ر کورتدا توانی له چوارچو په بزووتنه وهی جه ماو په یوه له و په یی است تا ئو په یی چپ له ن و ئو بزووتنه وهی دا که بکا ته وه.

له نه جامی شدا دواى سه ره په دانی خ پیشان دان و ده رب ینی نا هزایه تییه کان به ش و په کی دوور له توندوتیژی هاوش و هاوئامانچ بوو له گه ئامانجه کانی (ئکادیمیای گان) نه گهر دیقه تی زیاتریش بدن له هر شو نځ و هرکا تځ چالاکیه کان ش وازی توندوتیژیان به خ و په بینیت ب ت جوولانه وه که زیاتر له ئبه دی ه نانی ئامانجه کانی دوورکه وت ته وه.

به دووریش نازانر ده ستځ هه بوو ب ت بیه و ت ئو چالاکیه مه دنیا نه و دوور له توندوتیژییه سیاسیه، به ئاراسته ی توندوتیژیدا به ر ت، به ئامانجی دوورخستنه وه و به لار دا بردنی جوولانه وه که، که سه ره نجام و دواتر خ پیشان دن و چالاکیه کانی بزووتنه وهی گان له ناوچه جیاجیاکان به و ئاراسته توندوتیژیه دا یش ت، که به لای منیشه وه ئو ه ه کار کی سه ره کی بوو، که بزووتنه وهی گان له م ق ناغه دا سه رکه وتنی به ده ست نه ه نا.

به هه مان ش و په له میسر-یش بزووتنه وهی له و ش و په یه به ر له دامه زانی بزووتنه وهی گان سه ری هه دا.

سه ره تای 2004 به ر له سه روبه ندی ده رکه وتنی ئکادیمیای گان، بزووتنه وهی میسری له پ ناو گان دا ، به ناوی (کفایه) سه ری هه دا، که له ووی ئامانجه وه، ئامانجه کانی بزووتنه وهی گان له کوردستان، ته و او هاوش و په ئامانجه کانی ئو بزووتنه وهی به بوو له میسر.

هه روه ها له شوباتی سا ی 2006 له قه تر کک به ندی ئاینده "منتدی المستقبل" له لایه ن ئکادیمیای گان که (هیشام موری) زاوای یوسف قهرزاوی سه ر کایه تی ده کرد سه ری هه دا ئه مه ش به سه ره تای ده رکه وتنی ئو کخراوه داده نر، که دواتر سه رکر دایه تی اپه ینه کانی ناسراو به به هاری عه ره بی کرد.

هه ره له سه ره تای ئو کک به نده دا که له قه تر به سترا ژماره یه کی ز ر له به شداربوانی مونته دا که، هه ستیان کرد ده ستځ و پلان کی دا ئزاو له پشته وهی ئو مونته دایه دا هیه، به یه هر له سه ره تاو ه له کک به نده که کشانه وه.

هه ند سه رچاوه ئماژه ب ب بئاگایی قهرزاوی ده کهن له به رنامه یدا که زاواکه ی ئیداره ی ده دا، به ام نه گهر گو له

وتاره کانی قهرزاوی بگرین وهك موسمانکی میسری نیشتهجی قه‌ته‌ر و وهك مونه‌زرکی ئه‌هلی سووننه‌و جه‌ماعه‌ی ئه‌شعری تده‌گه‌ین ئه‌و ستایش و پیا‌هه‌دانه‌ی قه‌ته‌ر هه‌روا له‌ خای نییه‌، قهرزاوی له‌ وتارکی فیدیویدا ز به‌اشکاوی ئاماژه به‌ خاوه‌ندارییه‌تی قه‌ته‌ر ده‌کات له‌ اپه‌رینه‌کانی به‌هاری عه‌ره‌بیدا، له‌ ووی راگه‌یانندن و مادی و هه‌تا ئاماژه به‌ به‌شداری به‌شهریش ده‌کات.

هیشام موری که به‌همان شوه وهك که‌سایه‌تیه‌کی میسری له‌ قه‌ته‌ر نیشتهجی بوو، به‌شوه‌یه‌ی ز ستراتیژی کار ده‌کات به‌ پگه‌یانندی گه‌نجانی سعودی و ئیماراتی و به‌حرانی، به‌ ناوی بونیادنانی کمه‌گه‌یه‌کی زانستی به‌ه‌ز که‌بتوان به‌شوه‌یه‌کی مودرن و به‌ئاراسته‌یه‌کی زانستی ووبه‌ووی شارستانیه‌تی خ‌ئاوایی ببنه‌وه، به‌یه‌کاتێک پرسپاری ئه‌وه له‌ هیشام موری ده‌کر که‌ ئایا ش‌ش نیمچه‌ دورگه‌ی عه‌ربیش ده‌گرته‌وه، له‌ کاتێکدا به‌ هه‌زاران گه‌نج له‌ سه‌ر ده‌ستی ئوه‌و له‌ رگای ئاکادیمه‌که‌ تانه‌وه‌ خولیان به‌ کراوه‌ته‌وه و له‌سه‌ر هه‌موو ش‌وازیکی ووبه‌ووبونه‌وه راه‌نراون، به‌ ئه‌وه‌ی گلپه‌ی ش‌ش بگاته‌ خه‌لیج، به‌ام ئه‌و له‌ به‌ی ش‌ش ئاماژه به‌ چاکسازی ده‌کات، که‌ ده‌به‌ له‌لایه‌ن و‌لتانی خه‌لیجه‌وه ئه‌نجام بدر.

لهم ووه‌وه قه‌ته‌ر له‌ رگه‌ی ئه‌کادیمای گ‌رانه‌وه ل‌کی به‌رچاوی گ‌گ‌ا، به‌ و‌خاندنی ر‌مه‌ دیکتات‌ره عه‌ره‌به‌کان، له‌ کاتێکدا ئه‌مریکا ده‌م‌ک بوو نه‌خشه‌ی سه‌رنگومکردنی سه‌رانی ئه‌و و‌لتانه‌ی خستبووه به‌رنامه‌ی خ‌یه‌وه، به‌ ئه‌وه‌ی هه‌م ک‌تایی به‌و ر‌مه دیکتات‌رانه به‌ن‌، که‌ دوا‌ی ل‌ک‌لینه‌وه‌کانی ووداوه‌کانی 11 سپ‌مبه‌ر ئه‌مریکا به‌و ئاکامه‌ گه‌یشته‌ بوو که‌ هه‌کشانی(الکراهیه) ق‌ و قینه‌ی گه‌لانی موس‌مان له‌ به‌رامبه‌ریدا خ‌اکی په‌یوه‌ندی به‌وه‌وه هه‌یه، که‌ ئه‌مریکا له‌ کاتێکدا بانگه‌شه‌ی به‌ دیموکراتیه‌ت کردنی جیهان ده‌کات، له‌ هه‌مان کاتدا پشتیوانی له‌و ر‌مه به‌ گه‌لانه ده‌کات که‌ به‌هیچ ش‌وه‌یه‌ک له‌ گه‌ دروشمه‌کانی ئه‌گه‌ر به‌ در‌ش به‌ت نایه‌ته‌وه، به‌یه‌قه‌ته‌ و ئه‌کادیمای گ‌گ‌ان و چه‌ندین ک‌خراو‌کی دیکه‌ی ک‌مه‌گه‌ی مه‌ده‌نی به‌ ئاگایه‌وه بوو به‌ت یان به‌به‌ ئاگایی خزمه‌تی ئه‌و نه‌خشه‌ گ‌گ‌ایه‌ی ئه‌مریکایان کردوه که‌ تا ئ‌ستاش در‌ژه‌ی هه‌یه، ئه‌و ئه‌کادیمایه‌ ئامانج و دروشمه‌کانیان بریتی بوو له‌ بونیادنانی ک‌مه‌لگه‌یه‌ک که‌ هه‌ر کاتێک بیه‌و ووبه‌ووی ئه‌و ده‌سه‌لاته‌ بوه‌ست‌ک که‌ ده‌یان‌ه‌و ک‌تایی پ‌ب‌نن، ئه‌مه‌ش زیاتر له‌ لایه‌ن ئه‌مریکاوه نه‌خشه‌ی به‌ ک‌شراوه، چونکه‌ ئاماده‌کردنی هاو‌لتیانی خودی و‌لتا ته‌که‌ له‌ چوارچ‌وه‌ی ر‌ک‌خراوه‌کانی ک‌مه‌گه‌ی مه‌ده‌نی ئاسانه‌ترین و

سهرکه وتوتترین کار که که ئه مریکا له ههر کات و سات کدا بیهووی ده توان بيجوولن، ب ئه م مه به ستهش قه ته دهوری حراک ده بین ب بونیادانی ئه و ک مه لگه یانه ی ده یانه و به ه زبن و له کاتی پ و یستدا به گز ئه و ده سلات و فه رمان ه وایانه یاندا بدهن که له مه یدانه که دا ک تاییان ها توه .

ش واز و به رنامه ی اه نانه کانی ئه م ئه کادیمیای ب گه نجان بریتی بوو له ه کاره کانی خ پیشاندان و چ نیه تی ووبه ووبونه ووی ه زه ئه منیه کان، ههروه ها زا بوون به سهر سه گی پ لیس و دواتریش ده رچوون له خ پیشاندانه کان، ئه مه جگه له ش وازه کانی هاندانی ها و اتیان ب خ پیشاندان و ش ش، ههروه ها اه نان و پیشاندانی ئه و که رستانه ی که ده بنه ه ی شکست پ هانی توانای ه زه ئه منیه کان له گه ی فیلمی ف رکاری قیدیویه وه .

وهک له په یجه کانی فه یس بوو کیش ب او یان کرد ته وه ئا مانجیان له و اه نانه (ب او کردنه ووی شنبیری گ ان) و به رجه سته کردنی پ و یستییه کانی ش ش، له یگه ی راه نانی که وادرو ده زگا کانی ک مه گه ی مه ده نی و پارتی سیاسی و که سه کانه له سهر ستراتیژه تی ه کاره کانی گ ان.

ههر ئه مه ش بووه ه ی ئه ووی که جه نگا وه ره کانی میسر په یوه ندیان کرد به م ئه کادیمیایه وه .

به ش وه یه کی به رفراوان ئه م ئه کادیمیایه کاری له سهر پ گه یاندنی هه زاران چالا کوانی میسری و عه ره ب کرد له سهر ش وازی نو ی یا خیبوونی مه ده نی، ههر له م چوارچ وه یه شدا چه ندین کوراسی ف رکاریان چاپ و ب او کرده وه، به تایبه تی له ووی چ نیه تی خ پاراستن و به رگری له خ کردن له کاتی خ پیشاندانه کاندا، هه موو ئه و راه نانه ش له چه ندین چالاکی و خ پیشاندانه کانی (ش ش 25 یه نایر) ی میسری به رچاو ده که ون که بزووتنه وه سیاسیه کان سودیان ل وه رگرت.

دوای وازه نانه که ی (حسنی مبارک) یش ئه م کادیرانه ی ئه کادیمیای گ ان له سهر هه مان نه هج، هه مان ش وازیان به کاره نا له دژی (ئه نجومه نی سهر بازی) به ام به هه ند گ انکاری که تدا په نایان برده بهر (بهرد ها و شتن و سووتاندانی ماش نه سهر بازییه کان).

وهک پ شتریش ئا مازه م ب ی کرد ز له سهر چا وه کان ئه م ئه کادیمیایه به هه نگاو و پلان کی پ شوه خته ی دا ئا و ی ئه مریکی ده زانن ب ج شادانی جه ماوری ئه و و اتانه ی که ئه مریکا ده یه و ئاشوبیان بخاته ن، ده زگا کانی تو ژینه ووی ئه مریکی بهر له ووداوی 11-ی

سپتەمبەر چەندىن لىكلىنىۋەتقان بارەق ناغى داھا توۋى چىنەتە
بەگشداچوۋنەۋەق بىرى توندۇق ئىسلامى بىلەن كۆرۈۋە.

(دامەزراۋەق ئاند) "Rand Corporation" يەككەكە لە گەۋرەتەرىن و
سەرەكتەرىن دامەزراۋەق لىكلىنىۋەتە و تولىنىۋە لە ئەمەرىكا كالە
ئابدودا كارىگەرى زىر گەۋرەق ھەۋۋە لەسەر دروستكردنى بىلەر.
ئەم دامەزراۋەقەكە خاۋەنى نىكەق (1600) لىكلىنىۋەتە، بە
شەۋەقەكە زىر تايىبەت كار لەسەر بابەتەكانى پەيۋەندىدار بە
ئاسايشى نەتەۋەقى ئەمەرىكا دەكەت، بىلەن ئەم مەبەستەش ساۋانە
گەۋمەقەكە (100 تا 150) مىليون دىلارى بىلەن تەرخان دەكەكە.

ئەم دامەزراۋەقە لە ساۋى 1999 واتە دوو ساۋ بەر لە ۋوداۋەكەق
11-ق سېتەمبەر كەكەكە بىلەن ناۋنىشانى (ۋوبەۋوبونەۋەق تىرەق نول)
و لە بارەق مەترسىيەكانى ئىسلام لەسەر ئەمەرىكا بىلەن كۆرۈۋە، كە لە
لايەن چەند پىسپىلەكە شارەزاق ئەمەرىكى ئامادە كرابوون.

لەم چۈرچەۋەقەشدا يەككە لەم پىلنىيازەنەق خستيانە بەردەم بىلەر
بەدەستانى ئەمەرىكى (جەنگى فېكر بوو لە گەۋ جىھانى ئىسلامى).
لە دۋاق ۋوداۋەكەق 11-ق سېتەمبەر-يش ۋامسفىلد ھەمان ئەۋ قسەقەق
دووبارە كۆرۈۋە كە ئەمەرىكا جگە لە ۋوبەۋوبونەۋەق سەربازى
بىلەن ۋىستى بە بەرپا كردنى جەنگەكە فېكرىش ھەقە.

بەۋام ئەگەر تا بەر لە ۋوداۋى 11-ق سېتەمبەر ئەمەرىكىيەكان وايان
لىككەدابلەتەۋە كە ئەۋان كەشەيان تەنبا لە گەۋ ۋوتە ئىسلامى و
ئىسلامىيە توندۇقكان ھەقە، ئەۋە دۋاق ئەۋ ۋوداۋە جەختيان لەسەر
ئەۋە كۆرۈۋە كە كەشەق خىلۋاۋا ئەمەرىكا لەگەۋ جەۋھەرى ئىسلام و
كەمەگەق ئىسلامە، ھەربىيەشە دروستكردنى تەۋق جەماۋەرى و ئىسلامى
لە چۈرچەۋەق ۋولانەۋەق لابلەق ئىسلامى و رەكخراۋەكانى كەمەگەق
مەدەنى ئامانچ گەۋكە دىراسەكراۋ بوون، بىلەن نىكە بوونەۋە لە
پەككەدەنە نەۋخەيەكان لە ۋاتانى ئىسلامى، بەبىلە بەرچاۋگرتنى
دەستايەتى و كەكەۋتەنە دوو قەلپەكان، كە بەشەكەق زىر ئەۋ
رەككەۋتەنە بىلەن مەۋۋەقە دەگەۋانەۋە كە پەيۋەندىيان بە سەردەمانى
نەشۋەقەكە مەنەزمەۋە ھەۋۋە.

تیهیری ویند لای هوسرل ... کاو جلال

پیشگی

ویند هیمیش لایو هاش و ژیا نی دیر کی مر قدا نامادی، وک ویندی ئندیشیی، ئددبی، ویندی دروستکراوی دیمن، کورسی، پرتیر و هتد. ئایا ئم بوون ویرر تایب تیی چیی و بچیدا لای بوون ویرر دروستکراو کانی وک ماز و خانوو جیاد بتر و؟

“بگشتی” لای ناوچی کولتووری ئمدا وایا وک مر لای ویندا (جای ویندی خیی یان شو سازی و ئددبی بت) همایک ب شتک دببنت، لایر شدا لای ترادیسی و ه وستی خو نندن و یان لایچواندن (شوبهاندن) و رددگرت، ببت تانانت پرتیر کرداری ئایینی یان پسیک لایر ئایا استی ویند دکات. ئایا ئم جیرر ه وستان پویستن؟ ئایا پرتیر کرداری جیهانبینیان دژی دایشتنک لای تابلدا، یان لای فترگرافی و رماندا، زیاد نیی؟

ئمم لایم پرسیاران و دگین بایم بستی ئم تووژین و لایباری تیهری فیندمیند لایر ئایا ویند

کک ئدموند هوسرل () گانی پدا. لای سرتا پویست ناماژ بای و بدین کک ئمم ناتوانین لایم تووژین و لایدا ‘استوخ’ و لایمی ئو پرسیارانای سرت و بدین و، چونک تووژین و کک، لای ووی متری دی و، شرفی کی فیندمیند لایر ئایا تیهری ویندی لای هوسرل، تووژین و لای کی بایم چشنش کک فلسفیی، دشت تانیا بناغ لای بای و لایمی زانستی هونریانای ئو پرسیارانای سرت و پکبهننت. پایبند بایم بستی تووژین و کک و دتوانین ببژین کک ئم کارر ه و لای کی تیهریان لای بای ئازادکردنی ویند لای کتی هما. ویند بای دیدی هوسرل دببنت نایک ئاگاییک بیخو ننت و. بینین و خریکبوون لایر ئو ودا کک دببنت، دشت ه وستی راقکارانای ویند یان نر خاندنی ویند لای ئیدی لایر و (جای ئایینی بت یان جیهانی) بخن ژر پرسیار و. کوات پرسیار کک جارر ئو و لای کک پشکاری تیهریان بکرت بای ئوی “کاری هونری” وک جیهانکی تایب تی جیاواز لای ریالیتی کمالی تی بببنت، جیهانک کک بای پایبندکردنی بای ریالیتی و بتواننت پای هز بای مر ف بدات بای ئو و لایکردنی هزرینی ئستتیک.

رَبِّری

هوسرل لَ تَگَی مَ بَستَ کَ تَی و (Intentionalität) گَ ان دَ دات بَ تَی رَی کی فَن مَ نَ لَ ژیا نَ و نَ. لَ م رِوانگَ ی و و نَ لاسای فَر مَ نَ زَ لَ ی کَ کان نَ، دان و ی نَ بَ بَ کَ کَ کان نَ و فَر ا نَ ی، بَ کَ و نَ لَ ئا گای مَ بَستَ کَ ی و و کَ پَ کَ هَ نَ (ترکیب Synthesis) شیاوی دیارکردن.

نَ م تَوَ ژین و ی لَ چوار بَ ش پَ کَ دَ ت. لَ بَ ش ی ی کَ مَ دا بَ ناو نِشانی "فَن مَ نَ لَ ژیا نَ ی هوسرل" هَ و دَ دَ ی ن مَ تَ دَ ی هَ زِ رِی نَ فَن مَ نَ لَ ژیا نَ و و ن بَ کَ ی نَ و، تا کو لَ رَ و لَ پَ رسی ها تَ نَ ئا رای و نَ نَ زِ ی کَ بَ کَ و ی نَ و. کَ لَ ی فَن مَ نَ لَ ژیا نَ ی هوسرل بَ رِی تَ ی لَ ئا گای مَ بَستَ کَ، وَا تَا: ئا گای هَ مِش شَ تَ ا گای، بَ گَ و مان بَ بَ ئو و ی شَ ت کَ لَ نَ و فَر ا دای، ها تَ بَ تَ نَ و ئا گای و، بَ پَ چَ و ا نَ و، ئا گای خَ ی هَ مِش شَ تَ کَ ی و کَ ها و بَ نَ د (Korrelat) لَ خَ گَ رَ تَ و.

هوسرل لَ مَ وِ ا ی شَ ی (Erlebnisse) مَ بَستَ کَ ی نَ کَ سِ ی و ('من' ی نَ مِ پِ رِ و) کَ کَ س لَ نَ و ژینجیها نَ د (Lebenswelt) پَ ش ئا گای فَ لَ سَ فِ ی هَ ی تَ، هَ نَ گَ و دَ نَ ت بَ شَ رَ قَ ی و سَ فَ کَ رَ ا نَ ی ئا گای. تَ وِ رِ ی ی کَ مَ بَ ناو نِشانی "هَ و و سَ تَ ی سَ رَ و شَ تَ" و و دَ کَ ا تَ مَ وِ ا ی شَ ی ژینجیها نِ ا نَ ی تا کَ کَ س. جِ هان کَ بَ شَ ت و و و شَ کَ ا نَ نَ وِ ی و لَ دَ رَ و ی دَ رَ کَ رَ دَ هَ ی، جِ هان کَ تَ ران سَ سَ نَ دَ نَ تَ، وَا تَا هَ رَ گِ ز سَ رَ جَ مِ یانَ یان تَ و ا و ئا شَ کَ رَا بَ سَ بَ کَ تَ نَ دَ رَا و، بَ ی نَ شِ ی ا و سَ بَ کَ تَ بَ تَ و ا نَ ت بَ تَ و ا و ی لَ بَ ا رَ ی نَ و جِ هانَ بَ زانَ ت و بَ ی ا ر ی بَ سَ رَ دَا بَ دات. لَ لَ بَ رَ نَ و ی ئا گای هَ مِش شَ تَ ا گای، نَ و ا نَ رَ کَ ی سَ Rَ کَ ی سَ Bَ کَ Tَ و ی کَ لَ ئا گای مَ Bَستَ کَ ی خَ ی بَ تَ وِ ژَ تَ و بَ نَ و ی بَ مَ ئَ رِ ی فَ ی و و ن و ئا شَ کَ رَا ی نَ و شَ تَ بَ گات کَ و کَ نَ Bَ کَ تَ تَ ی کَ ی ها و بَ نَ د لَ Nَ و ئا گای نَ و ا دَ رَا و. مَ Tَ دَ ی نَ م تَوَ ژین و ی ی ئا گای بَ رِی تَ ی لَ ئَ پَ خَ (Epoché)، وَا تَا خَ Bَ و و رَ گَ رَ تَ نَ لَ Bَ ی ا ر کَ لَ دَ و و کَ و رَ تَ کَ Rَ دَ Nَ و و و و کَ Rَ (Reduktion) پَ کَ دَ ت.

کَ ا تَ کَ سَ Bَ کَ تَ خَ ی لَ Bَ ی ا ر دان بَ Sَ Rَ هَ R دَ Rَ کَ Rَ Dَ Nَ کَ ی دَ Rَ کِ دَا Bَ و و و رَ Dَ گَ Rَ Tَ، ئِ دَ ی نَ و Bَ م ی و هَ و و سَ تَ ی سَ رَ و شَ تَ ی و Rَ Dَ گَ Rَ Tَ Bَ "هَ و و سَ تَ ی فَن مَ Nَ Lَ ژیا نَ" (تَ و وِ Rِ دَ و و م)، لَ M و و تَ شَ دَا دَ Rَ کَ Rَ Dَ Nَ یان شَ Tَ Dَ Rَ کَ Rَ Dَ Nَ Bَ Dَ Rَ کَ Rَ Dَ Nَ یان Bَ Dَ Rَ کَ Rَ Dَ Nَ Dَ Rَ کَ Rَا و. لَ ئَ Sَ Tَا Bَ پَ ی نَ و ی Sَ Bَ کَ Tَ Lَ هَ لَ و سَ Tَ ی Sَ Rَ و شَ Tَ ی و Bَ هَ و و Sَ Tَ ی Fَن مَ Nَ Lَ ژیا نَ 'من' ی

ترانسسندنتال سه ره ددات كه لوي ئاگايي ترانسسندنتال (نئزيس / Noesis) پكهو لتي هاوبند ترانسسندنتال كيدا (نئما / Noema) پخشدنو. گر ل هويستي سروشتي و بوانين، ئوا دبينين كه مر دتوانت هتا بدوايكي ل روانگي جياواز و ئاگايي شتي هبت، واتا ب نمون ل ل بوانت و ل هار وانگي كهو ناو ركهكي جوداي ئو بابتي هيم، ل ئو لم د خدا جار ل نو موئاي ش كيدايم، بيم نازانت كه ئو ل هار روانگي كهو ناو ركهكي تايبي بابتي كه ل نو ئاگاييدا هيم. كوات ئم ل هويستي سروشتيدا جار ئبژيكتمان نيي، بكو دوي ئو كه سبژيكت هويستي كهكي ئاگام ندان / فندم نل ژيان ب رانبر د ركهراو وردگرت، ئيدي ئبژيكت دنگگ، لرشدا سبژيكت بي د ركهوت كه ناو ركهگي لي ئو بابتي ل ئاگاييدا هيم.

هوسرل ئم ئاگايي كه ئستا سرباري ناو ركهكي جياواز موئاي ش كراو كان ل خودي همان بابت ب ئاگايي، ب واتيكي دي: هشتا هار د ركه ران همان بابت دياري دكات، ناودنت ئاگايي پكه نري بابت كه ئاگاييكي همكيي و ل بر ئم هيم "زرتري" ل كي ئو شئوران كه ئاگاييكي خي پكياندهنت. هار ناو ركهكي ئاگايي دشت ب شوازي جيا ل ب وانرت: ناو ركهكي دشت تنيا و د ركهردن بكرت ب بابتي ل توژيندو، ل دشت وكي ياد وري يان وند و هتد و رگيرت. هوسرل جخت دكات كه ب ب ئم سات همكيي (سرجميي) پكه ننان هيچ ئاگاييكي بابت نابت. لم وانگي و ئاگايي وند بريتي ل پكه ننانكي وند خرو.

ل بشي دوو مدا ب ناونيشاني "بناغ شتنی وند ئاگايي" وو د كيند پرسی وند يتي (Bildlichkeit) لاي هوسرل. تي وري يكم ب ناونيشاني "ئاگايي وند يتي" پيشاني ددات كه وند يتي لاي هوسرل ژانركي ونا كردن (Imagination). ل ئم پويست لم پيو نديي دا جياوازي بكين ل نوان وند ه شيكي و فزيكيدا. بكي يكم ب ناونيشاني "وند ي ه شيكي"، بكي دوو م ب ناونيشاني "وند ي فزيكي"، ب م ك شي و خريك دبن. پابند ب وند ي ه شيكي و دتوانين ببژين: گرچي ئند ش (Phantasie) وند يي، ل "وند ي تي" تنيا ب ي ئاگاييكي تايبي و دتئاراو كه هوسرل ناوي دنت "ئاگايي وند ي تي". هوسرل پيو ند ب وند ي فزيكي و سرتا س تگ د چسپنت كه

بریتین له وېنډه ګر (Bildträger)، وېنډنډ بڼېکټ (Bildobjekt) و وېنډسویژ (Bildsujet). وېنډه ګر بریتین له کړر سې دا ښتن، وېک کاغذ، خام، تڅت و هتد. کاتېک ئېم د بېژین: "وېنډک د او" یان "وېنډک بې دیوار کوه وېواسراو"، ئوا مې ستمان له وېنډه ګر. وېنډسویژ بابلې تیالی د رکیېک له وېنډا د درتو بې ئوې هړگیز دیاربدا.

له وېنډنډ بڼېکټ دانوې وېنډسویژ له نېو وېنډا و بې نمون له تابلې دا بېی رېنگ و فرماندنې تایبېتېو دیاردات، کوات ئو وېنډنډ بڼېکټ ک مرق د رکی دکات. پاشان له تووړی دوو مدا بې ناوېشانی "هاوشوېی له نوان وېنډی هېشکی و فیزیکیدا" د بېنین، ګرچې ئم دوو جړی وېنډ شیاوی جیاکردن وېن له یېکتری، سړر ای ئو لایېکی هابېشیان هېی: بې سړه ډدانی وېنډی فیزیکی پوېست بابلېکی د رکی وېک پشمېرج هېت ک پاشان دواي د رکردنی شیمانېک بې سړه ډدانی وېنډیکی هېشکی دتېگ، هړوېها له وېوې وېنډی هېشکیدا وېنډیکی هېشکی له ګوېی بې ئوې بېند بې بابلېکی فیزیکی وېک وروژنډر، له وېنډی هېشکی له وېوې هړدووکیاندا وېنډی و سړیېک پېشان دت، له وېوې هړدووکیاندا ئاګایېکی وېنډخړو، پکھنډر، دت پائوېتې شئورکان و ناوړر ککایان د خات پوېوې ندیېکی بابلېتېو. ئم لېرو د رفو تمان بې د څست ووبکېنډ هېموو جړرکانی وېنډ: شوو ساری، فېتې ګرافې، ئدېی، وېنډی بزلک (سینما).

له له هاتنډ نارای وېنډ ئاګایېدا دوو پکھېنان کاران ک له نېو یېکتریدان و وېنډنډ بڼېکټ و وېنډسویژ پکد هېنن، له تووړی سېېمدا بې ناوېشانی "وېنډ ئاګای وېک یېکېتی دوو پکھېنان" ئم پوېوې ندیې وون د کېنډو. له م وېوې دا ک دوو پکھېنان کاران، پکھېنانی وېنډنډ بڼېکټ دت بې بناغېک بې پکھېنانی وېنډسویژ، له ګر له ووی مېستې (فینالېتی) ئاګایېو بېوانین، ئستا پوېوې ندیېک ئاووژو د بېتو، چونک له م وېوې وېنډنډ بڼېکټ لېژر کفې وېنډسویژ دایې. بېکورتی، وېنډ ئاګایې بریتین له یېکایېتی دوو پکھېنان، له یېکایېتیېک ک ئیدنتیتې (شوناس) نیې، بېکو یېکایېتیېکی ئاپریدې (بې رېگېچارې) و هوسرل ناوی دت وېنډ دانوې ناخکې (immanente Repräsentation).

له بېشی سېېمدا بې ناوېشانی "رېپرېزېنتاسیېن له وېنډا" وو د کېنډ دیدی هوسرل بې وېنډ وېک فرمېکی ئاپرینای یېکایېتی ک

بـسـر خـیدا ئاماژ بـ شتی دی نادات، بـکو بـ خودی خـی. لـ بـ ئـوی وـنـدـخـسـتـنـوـی ناخـکی هـردـم وـانـیـنـکی هـقیقـی بـت، وـاـتا هـردـم بـدـیـبـت، ئـوا پـوـیـسـتـ پـتر بـگـرـت و بـکـرـت بـ وـانـیـنـکی ئـسـتـتـیکـی لـ وـنـدـ. هـوسـرل بـ خـنـ لـ تـیـریـی هـما گـان دـدات بـ پـرسی وـانـیـنـی ئـسـتـتـیکـی. لـ تـوـری یـکـمـدا بـ ناوـنـیـشـانی “خـنـی تـیـریـی پـرـزـنـتـاسـیـن” پـیـشـانی دـدـین، کـ لای هـوسـرل تـنـیا وـنـدـانـوـی ناخـکی رـکـ بـ وـانـیـنـی ئـسـتـتـیکـی لـ وـنـدـ دـگـرـت، کـواتـ هـوسـرل وـنـدـئاگایـک کـ بـسـر خـیدا ئاماژ بـ شتی دی بدات، بـ ئاگایـک کی ئـسـتـتـیکـی دانا نـت.

تـیـریـی هـما پـیـوـنـدـیـکـی ئـزـی لـ نـوان دوو تـوـرـدا وـرـدـگـرـت و هـردوویان بـهـماو پـیـوـنـدی بـ یـکـتـریـد و دـکـن، لـرـشـدا ئـبـزـکتی دیاردـر چواندنی بـ خـی نیـی، بـکو چواندنی بـ شتـکی دی هـیـ کـ گـیا هاوشـو یـتی یان لـ خـی دـچـت. هـوسـرل لـ دژی ئـم تـیـریـد کـ وـنـد دـخـوـنـتـو یان راڤـ دـکـات، جـخت لـ ساتی بینین دـکـات لـ لایـن لـ وـانـرـو، لـرـشـدا بـگـومان بـ بـ ئـوی لـ وـانـراو بـهـی بینینیـو بـت بـ هـما. پـاشـان تـوـری دووـم بـ ناوـنـیـشـانی “وـنـدـئاگایـی ئـسـتـتـیکـی” پـیـشـانی دـدات، کـ وـانـیـنـی ئـسـتـتـیکـی لـ وـنـد تـنـیا وودـکا تـ شـواری بـ وـنـدـکـردن (Verbildlichung)، لـرـشـدا بـردـوام بـ لای وـنـدـئـبـزـکـت دـگـرـتـو. وـانـیـنـی ئـسـتـتـیکـی لـ وـنـد وـانـیـنـکی هـمـکـیـ.

تـیـریـی وـنـد لای هـوسـرل پـرـسـیارـک سـبارـت بـ “ئـزـموونی ئـسـتـتـیکـی” دـخـاتـو (بـشی چوارـم). ئـم کـشـی وودـکا تـ پـرسی وـرـگـرتن (Rezeption) و تـوـژـینـو لـ هـونـر. بـ دیدی هـوسـرل هـونـر جـیهـانی ئـندـشـای فـرمـانـراو، بریتییـ لـ هـونـری ئـسـتـتـیکـی پـتی، بـمـش تـزی هـونـر وـک لاسایی رـتـدـکا تـو. ئـرکی هـونـر ئـو یـ کـ دـخـ ناخـکیـکانی وـرـگر (Rezipient) بـرـزبـکا تـو بـ نـو کایـی جـوانـیـی ئـسـتـتـیکـی، وـرـگر (تـوـژـر) بـخـاتـ نـو دـخی وـانـیـنـی یان پـشـبـیـنـکـردنی ئـسـتـتـیکـی پـتـیـو، لـ وـرـگر بـ ئـوی بـم ئـزـموونـ بـگات، گـرـکـ هـوـستـی سـروشتیـی خـی لـ کاربـخات تا کو هـر دیاردـیـکی لـ وـانـراو یان پـشـبـیـنـکـراو بـوونی ببینـت. هـونـر لـم روانگـیـو هـیچ گـرـنگـیـی کی پـراکـتـیکـی نیـی، نـخـر، مـسـلـلـک لای هـوسـرل تـنـیا وودـکا تـ بینینی وـنـد و وـسـفـکردنی.

1- فـنـمـنـدـلـلـژی هـوسـرل

بـ تـوـوـانـیـنـی هـوسـرل تـنـیا فـلـسـفـای فـنـمـنـدـلـلـژیا نـ پـیـدـکـرـت

بـ بنـ ما کانی زانستـ کی بـ کـ لـن بگونـت، چونکـ فـنـ مـنـ لـژی خـی بـ دووردـ گـرت لـ پـشـ یار (بـ یاری پـشـوخت) بـ سـ ر جیهاندا. ئاخر جیهان ترانسـ نـدـت، واتا سـ بـ بـ کـتی زانست هـ رگیز ناتوانـت بـ تـ واوی لـ بارـی جیهان بزانت و بـ یاری بـ سـ ردا بدات. سـ بـ کـت هـ ر بـ یارک لـ هـ وـ سـ تی ژینجیهانیا نـی خـ یـ وـ بدات، لـ بنـ تـدا بـ یار نیـ، بـ کـو پـشـ یاری مـتـافیزیکیـ. لـ سـ رباری ئـم راستیـ هـیج کـشـ یـ کی توـ ژینـ وـ بـ سـ بـ کـت چـنا بـت، چونکـ ئاگایی ئـ و هـ میـشـ شتئاگاییـ، کـ واتـ ئاگایی لـ سـ رجم شـ وـ جیاکانیدا شت و رـ و شـ کانی لـ خـ گرتوـ، بـ یـ ئـ وـ نـد بـ سـ کـ سـ بـ کـتی هزرغان لـ ئاگایی مـ بـ سـ کـی خـی بتوـ ژـتـ وـ تا کو بـم رـ یـ وـ بـ مـ ئـ ریفـی وون و ئاشکرای ئـ و شـ بگات کـ هاو بـ ندی ئاگاییـ تی.

لـ فـنـ مـنـ لـژی، وکـ مـتـ دـ کی هزرین، یان وونتر ببـ ژین، وکـ هـ ر هزرینـ کی مـتـ دی، بنـ مایـ کی رـ های بـ ئاوـا بوون پـ ویستـ، ئـم بنـ مایـ شـ بریتیـ لـ لـ گیکـ پـ تی. مرـ تـ نیا کاتـک دـ بـت بـ سـ بـ کـتی زانست، گـ ر سـ رـ تا بـ شـ وـ یـ کی فـنـ مـنـ لـژیانـ لـ لـ گیکـ پـ تی بتوـ ژـتـ وـ، ئـ و گـ رـ کـ “وون و ئاشکرایـ کی” مـ ئـ ریفـی یـ بـ “ئیدـ لـ گیکـ کان، بـ تـ گـ و یاساکانی لـ گیکـ” پـ تی بدات (). مـتـ دی ئـ پـ خـ (Époque)، واتا خـ بـ دوورگرتن لـ بـ یار کـ لـ دوو کورتکردنـ وـ وـ وـ کـ (Reduktion) پـ کـ دـت، گـ رـ کـ سـ بـ کـت وـ وـ وـ ئـم ئامانجـ بـ رـ ست. بـ کورتی مـتـ دی خـ بـ دوورگرتن لـ بـ یار تا کـ رـ گـی توـ ژینـ وـی فـنـ مـنـ لـژیانـ یـ لـ هـ ر بوارـ کـدا.

کـ واتـ هوسـ رل جیاوازی لـ نـ وان شـ وازی جیای هـ وـ سـ توـ رگرتندا دـ کات، بـ واتایـ کی دی، لـ پا هـ وـ سـ تی سروشتی یان ئاسایی ئـ ژانـ دا، هـ وـ سـ تی فـ لـ سـ فـ یـ هـ یـ کـ هـ وـ سـ توـ رگرتنـ کی فـنـ مـنـ لـژیانـ یـ. سـ بـ کـت گـ رـ کـ بـ مـتـ دی خـ بـ دوورگرتن لـ بـ یار هـ وـ سـ تی سروشتی لـ کاربخات، بـ مـ شـ بـ پـ تـ وـ بـ هـ وـ سـ تی فـنـ مـنـ لـژیانـ و لـ ئاگایی مـ بـ سـ کـی خـی بتوـ ژـتـ وـ، تا کو بـم رـ یـ وـ بگات بـ ئاگایی فـ لـ سـ فـ یـ.

1.1- هـ وـ سـ تی سروشتی

تـ گـ ی ئاگایی مـ بـ سـ کـی (Intentionalität) بریتیـ لـ کلیلی فـنـ مـنـ لـژی هوسـ رل. ئاگایی مـ بـ سـ کـی ئـ و واتایـ دـ گـ یـ نـت، کـ ئاگایی هـ میـشـ ئاگایی شـ کـ، هـ میـشـ شـ کـ وکـ مـ بـ سـ ت هاو بـ ندـ تی. ئـم بنـ مایـ جواندنی بـ هـ موو شـ وـ کانی ئاگایی هـ یـ:

“ل د رککردندا شتک د رکپد کرټ، ل پشبینی وښدا شتک وښایان پشبینی د کرټ، ل گزار دا شتک د رد ب رت، ل خش و یستیدا شتک خشد و یسترټ، (...) ل ح زدا شتک ح زل د کرټ و هتد” (). ل ئم شت ک هاو ب ندی ئا گایه، بوون و رکی نو فزا / اوم (Raum) نی و هاتبت ښو ئا گایه و ()، و اتا پ یو ن دیی ک ل ښوان ئا گای و شت ک دا نیی. ت گای م ب ست ک ټی لای هوس رل ت نیا ئو و اتای د گ ی ن ت ک ه موو موئای ش ی کی خ یی “کردار کی ئ ب ټ کتخ ر و ی” (متموضع / objektivierend) ().

ک و ات م ل ه و و ستی سروشتیدا ب ئا گای ل شت کانی نو فزا، ه ښد ښ ب ت ک ئ و و ک ئ ب ټ کت و ریا ن نا گرت، ب ټ کو ل ښو د رککردنی د ر کیانی جیهان و ر و ش کانیدا قا بوو. ل گ رچی جیهان و شت کانی ښو ی “ل د ر و ی” د رککردن، و اتا ترانسس ښندن ب ئا گای (ب د رککردن) و ب م ش ښ شیاو س ب ټ کت بتوان ت ب ت و او ل بار یان بزانت، ه شتا ه ر د رککردنی د ر کی ک پ ش ه و و ستی ف ل س ف یی ه ی، بریتی ل و موئای ش ی ک تیدا ه قیق تی ترانسس ښندن ت است و خ، و اتا ب ب گ یان دن (Vermittlung)، دیار، یان “با ب ت ک ل د رککردندا و ک با ب تی ئاماد (...) ل ئ ستای ه نووک پیدا ل ر ی” (). ل د وای ئ و ک س ب ټ کت ب م ت دی خ ب دوورگرتن ل ب یار د پ ټ ټ و ب ه و و ستی ف ښ م ښ ل ل ژیان، ئیدی ک ر س دراو کانی کردار کی د رککردن د بن ب ئا گال بووی با ب تی، و اتا ئ و د وای ئ م پ ټ ټ و ی چیدی خ ی ل ښو موئای ش کانیدا نابین ت و، ب ټ کو ټ چاوی کر کی موئای ش کانی د کات و ئ و جا ه ن گاو د ښ ت ب دیار یکردنی وسفک رانی کر کیان.

1.2- ه و و ستی ف ښ م ښ ل ل ژیان

ه و و ستی سروشتی ب خ ب دوورگرتن ل ب یار و رد چ ر خ ت ب ه و و ستی کی ف ښ م ښ ل ل ژیان ک کای ی کی ترانسس ښندن تالی خ یی و تیدا ئا گای- ئا گال بووی (د رککردن- د رکراوی) ترانسس ښندن تال پ ټ ک و ها توون ت ئاراو و ن ک ل م ن ی ئ مپیری و، ب ټ کو ل منی ترانسس ښندن تال و ‘پ خ ش د ښ و’ : ئ ستا و انین ل در خ ت ک ک در خ ت و انین، د ب ت ب د رککردنی ترانسس ښندن تالی ئ و در خ ت. ئ م ب م ش و ی د گ ین ب “خودی د رکراو (...) ک (...) د ټوانین ب گ زاری و ک ‘شتی ئ ستووی’، ‘و و ک’، ‘در خ ت’، ‘گ شاو’ و هتد د ریب ب ین. (...) خودی در خ ت ک ک شت کی ښو سروشت، هیچی دیک نیی جگ ل م در خ ت د رکراو ک و ک م غزا

هاوبه ندى د ركردن كېي. له كاتېك درخت كې نېو سروشت نډگاري
يالې هېي، نېوا م غزاي د ركردن بد در له هېر نډگار كې
ريال" ().

لېم جېي دا پويستې وويكېنې تېگېي كې كړي له فېن مېنډلېژي
هوس رلدا: تېگېي "دا پېشين" (Abschattung). گېر نېمې وانين بې
نمونې وېرگرين، نېوا مر له م وېش دا د توانېت هېتا بدوايې كې
له وانگېي جياوازېو له هېر لا وويي كې بابې تېك بېوانېت، له هېر
وانگېي كې وېرگير او لا وويي كې ديكې بابې تېك دادې پېشېت. كېواتې
شې د ركړاو وېك "لا ووي" (Seitenansicht)، واتا پېرسپېكتيفيانې،
لېنېو ناگاييدا دياردې دات. نېمې هېرگيز ناتوانين وانگېي كې
كاميلمان بې شتې كان هېبېت، كېواتې هېرگيز ناتوانين بې تېواوې د رې
بې بابې تېك بېكېن، چونكې هېرگيز شتې كان سېرچېميانې بې نېمې
نېدراون، بېكو له لا وويېو خېيان پېشاني نېمې دېدن. له گېرچې
شتې كان له لا وويېو د ركړې كړن، سېرچېاي نېمې هوس رل جېخت دېكات
كې نېمې لېم د ركردن دا مې بېستمان له هېمان شتې وېك سېرچېم.

بې وونكردنې وېي نېم كې شېي پويستې بگېيښېو بې مونا پېشې كړن
له هېوېستې سروشتيدا. وانين له شتېك (درختېك) شېوېي كې
د ركردن له هېوېستې سروشتيدا، له مر له رېدا د ركردن كې خې
نابېنېت. نېو لېم وانينې دا ناوېر كېي ناگايي هېي، له گېر له
لايې كې ديكېو له و درختې بېوانېت، نېوا ناگايي نېو ناوېر كېي
نوي درختې كې له خېگرتو و هتد. گېر نېو پاشان له هېوېستې
فېن مېنډلېژيانې دا ووي بكا تې درختې د ركړاو، نېوا نېستا
ناوېر كې د ركړاو وېك دياردې بابې تې مې بېستې بېوې كې
وېردې گرېت، لېر شدا بې د رېد كې وېت كې نېو ناوېر كې لي خودې
بابې تې كې له ناگاييدا هېي. نېم ناگايي كې سېرباري ناوېر كې
جياوازې مونا پېشې كړاو كان هېشتا هېر د ركړې رانې ووي له هېمان
بابېت دېكات، يان مې بېستې نېو هېمان بابې تې، هاوشېوېي "كېي
شېورې كان (كې بېو بابې تې دې كړن) لېنېو د ركړې دايې". هوس رل
نېم ناگاييې مې بېستېوې له خودې هېمان بابېت ناو دېنېت
(Auffassung) () له واتي "پېكېنېان" دا (Synthesis). له نېم
ناگاييې نوېيې كې وويكردې تې شېورې كان يان د ركردنې لا وويېو كان،
"زېر تر" له كې شېورې كان بېو بابې تې: "هېچ پېكېنېان كې بابېت
نېنادات بگېي نېرېتېو بې كېي نېو شېورانې كې بې بابې تې كېو بې نېدن
يان شېاوي بې نېد كړن بې نېوېو. بې بې ساتې سېرچېميې كېي پېكېنېان
هېچ ناگاييې كې بابېت نا بېت" ().

کوات هوسرل لبردا جخت ل تئزکای تییری گشتالت دکات ک سرجمی بابتک (ب نموون فرمی خانوویک) وک زرتتر ل کای کرتکانی ئو بابتک (ب نموون دیوار، درگا، پنجره، ووپش و هتد) دادنت. گرنگ ب ئم پیوئندی ئر ئووی ک م بستکتی ل وشی پکهنانشدا کارای، ل هئند نبت ک ئستا پکهنان تئیا پیوئند ب ناوهرک دراوکانی نو ئاگایه و م بستکیه. کاتک هوسرل شرؤی فئدمئله ژیان ئنجام دات، ئوا ل لایک ئاگای م بستکی ل ناوهرک دراوکانی ئاگای جیادکاتو، ئوجا ل لایکی دی ب تگکی پکهنان جخت ل پککو و بوونی ناوهرککان دکات، ل وک گتمان ئم ک کردن ووی ناوهرککان نیی، چونک بابتی پکهنراو بریتی نیی ل کی شئورکان، بکو ه م کتییکی زرتتر ل ئوان. ل م وانگ یو پکهنان کردارکی ئاگام ندانی ئ تئم و وویکردت ناوهرکی شئورکان، هر وه ها بریتی ل بناغی "ئاگای ئیدنتیت ک لبر بوونی بابت ب من پکدهئنت" (). بکورتی: من ل درکردنی درختکدا تئیا لاوویکی دبینم، تئیا ناوهرکی ئو درختم ل ئاگاییدا هی، ل ل تکیدا لاوو نادیارکانی درختکم پدراون. ه موو داپشینکی ه نووکی ئامار ب نادراوی (نادیاری) دیک دات، بمش من ئاگای ه مان بابتم هی.

وک گتمان، کاتک سبژکت ل ه ووستی سروشتییو د پتتو ب ه ووستی فئدمئله ژیان، ئوا ل م ه نگاو دا ئاگای م بستکی جیهان ل کار دخت، بم رییشو دگات ب کای ترانسسئندنتالی خیی ک تئیدا ئاگای ترانسسئندنتال (نئیزیس) و هاوبئند ترانسسئندنتالکی (نئیم) دراون. نئیزیس ک چالاکییکی ئاگای، ل منی ترانسسئندنتالو د پخشت و شئورگلی ئاگای پکدهئنت، کوات ل لئو خیدا کرر سیک (بابتی درکراو) و پکهنانی ئو کرر سیی ه گرتوو، ب واتایکی دی، چالاکیی ک ئو کرر سیی پکدهئنت و بم ریو و نئمی (مغزای) جیاواز د هئنت ئاراو. مغزاکان ک هاوبئندی هر جر چالاکییکی ئاگاین، چیدی ناوهرکی یال نین (واتا وک ناوهرک شئور پکراوکان نین)، بکو م بستلیووی ئیدیالن (هشکین). جگ ل و دشت هر مغزایک ب شوازی جیا هاوبئندی نئیزیس بت، واتا ه مان بابتک ک وک خودی خی پکهنراو، دشت وک درکردن، یاد وری یان وئند دیار بدات، بکرت ب پرسی پووخریکبوون. ل م روانگی یو و ئاگای وئند بریتی ل

“پښتانه ناکي وښخړو” (). وښ بریتیی له هاوې نډکي نښمیی، بریتیی له فښمښن.

2- بناغښتنی وښ ټاگای

ب دیدی هوسړل وښ لاسای فښرم/ئید ټزلیږکان نیی، هږوها دانووی یان پږچاندنی ټبڙکتښکانی نو فږا نیی ک ټیدی بښم رښیو وښی ټبڙکتښک له نو ټاگاییدا بښ، ب پږچوانو وښ وښ له ټاگای مښستکیو وښ شیاوی بناغښتن.

2.1- ټاگای وښ یښتی

وښ یښتی (Bildlichkeit) جږرکی پښشبینی ک بښی وښ ټاگایو دښ ټاراو. ټم دتوانین ټم وښ بښموونی وښی فیزیکی (تابل یښک) و وښی هښکی (هښدیهای سښر) وونبکښو. لښ روانگ یو وښ لای هوسړل تښیا بابتی دروستکراو نیی و لښوانږ بییو وښ بښموونی بزانت ک داځ دابښاندن کان رښنگ لښر پارچ خامک چي بن و چښ فښرمښرا بن.

2.1.1- وښی هښکی

ب ټووی له ټوانینی هوسړل سښبارت ب وښ نریک بکښوینو، گونجاو دښت گږ له جیاوازیی نوان دښرککردن و ټندښ بښوانین. لښ پښست سښرتا ټماڙ ب ټو بدین ک جیاوازیی کی کرکی له نوان گرنگیدانی فښمښلښی و پسیکښلښیدا ب ټندښ هښی. گږ ټم ب شوی یښکی فښمښلښی ټیانه لښتک دیاردی ټندښ داځریک ببین، ټوا گرنگیدانمان و دښکات “ټدگاری ناځکی ټو موئایښان ک ټواو وک خودی ځیان لښان روانراو”، ب واتایښکی دی، کرکی ټندښ کښی فښمښلښی (). لښ وانگ یو فښمښلښی گرنگی ب دیاریکردن پسیکښلښی کان ټندښ نادات، بښموون ټندښ وک توانستی هښکی، وک بښهر و موئایښی هښنووک یی ک له توانستی مرښق و سښرهښدښن.

دیاردی ټندښ نریک له دیاردی دښرککردن، چونک له وښی هښووکیاندا پښکښانی (Auffassung) ټبڙکتښرو هښی، جگ له وښ دښت له وښی هښووکیاندا هښمان بابت ب هښمان تایب ټندیو بښت ب دیارد، لښ سښباری ټم دښرککردن و ټندښ جیاوازن له یښکتری. دښرککردن دښت دښکی یان ناځکی

بەت، واتا بریتی بەت ل د رککردنی باب تکی ترانسسەندەنت وک شتد رککردن و د رککردنی ناخ کی وک د رککردن-د رککراو، ل ئەندەش بە پچەوان و هەمیشە ناخ کی. ک واتە د رککردن و ئەندەش ل دوو لایەندا جیاوازن ل یتەری: "ئ و ناو رکان ک پکد هەنرەن، هەروها جەری پکەهەنانەکان" (). "ئ مانە جیاوازی فەنەمەنەل ل ژیا نەن" ().

جیاوازی د رککردن و ئەندەش ل ووی ناو رکی پکەهەنانە و ل و دایە ک شئور (Empfindung) بەاغی د رککردنە، ل و هەمی (Phantasma) سەنسی (مەحسوس) بەاغی ئەندەشی، هەروها جەری جیای پکەهەنانە ل و دایە ک ل د رککردنە "بابەت وک خودی خە، وک ئامادە، دیاردەدات"؛ بەگومان ل ئەندەشەدا بابەت دیاردەدات، "ل نەک وک بابەتی ئامادە، بەکو وک هەنراو بە نەو ئامادە (vergegenwärtigt)؛ ئ و بە شوو یەک ک هەروک ئامادە بەت، ل سەرەای ئ و ل نەو وەندەدا دیاردەدات" (). ک واتە مەرکی ئەندەش بریتی ل "بەوێکردن (Verbildlichung)" ().

ئەمە د تەوانین ئەم جیاوازیی د رککردن و ئەندەش ل ووی ناو رکی پکەهەنانە و جەری پکەهەنانە و بە نموونە دیمەنەک وونبکە یە و ک د رکمان کەردوو و ل هەو سەتەکی فەنەمەنەل ل ژیا نەدا پکەدەهەنین، ل ئەمە هاوکات خەمان د تەوانین ل ئەندەشەدا پەشینی هەمان دیمەن بکەین (vergegenwärtigen). ل ل ردا بەاغی د رککردن وانی مەبەستەکی ل دیمەنەک ک وک خودی خە، وک د رککراو، پکدەهەنرەت بە د رککردن-د رککراو، ل ئەمە هەروها د تەوانین ئ و دیمەنە ل وانراو ل کاتی دیکەدا و ل نەو ئەندەشی ئازاددا بەهەنینە نەو ئامادە و، واتا پەشینی بکەین، ل ل ردا ئ و وەمە سەنسیەکانن (مەحسوسەکانن) ک وک بەاغی بەوێکردنەک کاران.

هەنانی بابەتەک بە نەو ئامادە، بە واتایەکی دی، پەشینیکردنی وەنەیی بابەتەک، بریتی ل وەناکردن (Imagination)، ئەمەش کردارەک ک ئەمە ل سەرشتی پەسەک و دیزانین. ل پەسیارەک ل ووی فەنەمەنەل ل ژیا وە ئ و یە ک چەن مە بە وون و ئاشکرای بزانەت "وەنەیی (Bildlichkeit) بەی ئاگایەکی تەبەتی و مەغزایەکی هەی". هوسەرل ئەم ئاگایە تەبەتی ناودەنەت ئاگای وەنەیی. ل م روانگە یە و گەر ل پەشینیکردنە ناو رکان هەبەت و شووی ل شتەکی دی بچەت، ئ و ل ل ردا دیاریکردنی وەنەیی کمان نی، چونکە "هاوشەوایی (Ähnlichkeit) بەی ئاگای وەنەیی وەنەیی وە

پيشاندری وښوونکي، واکمني او باور ته ريل کي واک وښودل درېتياوي. ماري وښوونکي کي به هېڅ شلويک ديار ناداد. "لې ووي تيری وښوونکي جاکړدنوي وښوونکي، وښوونکي وښوونکي بڼکت پويست، چونکې هاوشلويي دوو بابت، کي گډر ته نانت يکجار زير بخت، (...) هشتا هر يککيان ناکات به وښوي ئويديکيان" (). لې پويست پويو ند بم پلنکردنې وښوي فيزيکي و لې لايون هوسرل ئماژ به ئوي بدېن، کي هوسرل نابخت گي يا تخگي وښوي "سيان تيرکي لخدگرت، به پچوانوي، برانبر شتي وښودراو (وښوونکي) هر دوو ساتکي وښوونکي وښوونکي بڼکت هېن. هوسرل ساتکاني وښوونکي بڼکت و وښوونکي پکي و نالکنت و بيانکات به 'وښوي'، ئوجا لېم وښوي وښوونکي گډر واک ساتکي ددرکي جيا بکاتوي، بېکو ئوي لېم پلنکردن دا شولن جياوازي نوان ئامادي و پنام (نائاماد) دکوت، پاشان وښوونکي و وښوونکي بڼکت پکي و دکنت و هردو وکيان به و پوي و دېن به يککتي کي ديارى ئاماد" (). جگي لېم نائامادي وښوونکي بڼکت به ئوي ناگډوونکي کي ئوي "لېر نيي"، بېکو وښوونکي بڼکت نائامادي چونکې "هېوونکي يالي نيي؛ ئوي 'لې ئامادي يکي به هېووکدا' به لېوانې هېي" ().

ئېم لې بنډوونکي واکمني چي به وښوونکي گډر و چي به وښوونکي بڼکت بکاردېنېن. لې بر ئوي وښوونکي بڼکت لېسر وښوونکي گډر دکوت، ئوي و نشي او لې يکترى جيا بکړنوي، لې ئوان نېک تېنيا لې ووي فنمېنلېزيوي، بېکو هېروها به دبرېني ساناي زارکي، شياوي جاکړدنوي لې يکترى. به نمونې کاتک ئېم و سفې شلوازي داکتني هونري و کړسې هېگري داکتني دکېن. يککتي هېرو وکيان به نمونې لېم ستنېدا ددرکوت: "وښوي سر ديوارکي هېگډوونکي". بابتي سر ديوارکي تېنيا دشت وښوونکي گډر بخت، لې ئوي کي هېگډوونکي او تېنيا دشت وښوونکي بڼکت بخت" (). لېم روانگي و "وانين لې وښوونکي گياندنکي (Vermittlung) لې نوان و ناکردن و دکرکړني ئاگايي لېوانېدا. وانين لې وښوونکي کردارکي پکهنېر"، لېم روتېدا "ئاگايي لېوانېر" يان وانيني ئوي به شلوازيکي تايېتي چالاک بووي و "پويستي به بديها تن هېي. وښوونکي بڼکت لې نوان بابتي دکرکړني و و ناکړني ئاگايدي و درفت ددات لې هېرو کايېدا دابنر" ().

2.2- هاوشلويي لې نوان وښوي هېشکي و فيزيکيدا

وښی هښکی و فیزیکی سرباری جیاوازیان له یکتی لایښکی هاوېشيان هښی: ټاکرای له وناکردنی فزیکیدا بابټکی فیزیکی وک پشمج دادنرت و ټو بابټ کاراییک به هاتنټارای وښی کی هښکی وړدگرټ، هروها ټاکرای له وشی وناکردنی ټاساییدا وښی کی هښکی له گڼوښی به ټو ی بند بټ به بابټکی فزیکیدو وک وروښنر (به نموون له ټفراندنی ټدبیدا). سرټو ای ټم وښی هښکی له وشی هردووکیاندا وښی، وښی هښکی له وشی هردووکیاندا بابټک (سوژیک) وښددا ټو.

به دیدی هوسرل دکرکردنی سانا ناتوانټ هروا ټاسان وښی هښکی له ټو ټاگاییدا چټکات. سرټا له ټندنشدا، یان دواي دکرکردنک (به نموون ټزموونی 'هټټج')، هیچ ټاگاییدکی وښی له گڼوښی نیی. ټو ک سرټا هښی، ټنیا ټاوټی و همکان وک ناوړکی سټنسی، یان شورو له ټک شوری دیکدا ک پکټو ټاوټی کی نوټی شور دځنو. ټم له دځدا جار وښی ټاگاییمان نیی، به پچوانو و وښی ټاگایي دټ ټاراو، گر ټاگاییدکی تایبټی ټاوټی و همکان یان شورکان پکټهټنټ. له هردوو وشی وښی هښکی و فزیکیدا ټاگاییدکی وښی ځرو، یان پکټهټنر، دټ پ ټاوټی و همکان یان شورکان و ناوړککانیان دځا ټو پټو ټندی کی بابټیدو. ټم له ټر دا دگڼ ټ ټوانینی بندمایي هوسرل سټبارټ به ټدگاری پکټهټنان. هوسرل جخت دټکات ک بهم پکټهټنان پشبینی شټک دکرټ، له ټو شټ پشبینکراو خودی شټک نیی، بهکو بهو ریو ټنیا شټک کراو به مټست. به نموون له وښی فزیکیدا "شرکی وښی کشر او دیاردټات، له شرکک ک نیی، بهکو شټکی استټقین، وټا شرکی تایبټی، وښدټاتو ک له لایښی ځیو هښی و () دیارنادات" (). کوات وښی (وجودی) نیی، وښی بریتی له ټوون (هیچ) (). هښی ټم له وښی دای ک وښی ټټټکت نه له دټو ی ټاگایي و نه له ټو ټاگاییدا هښی؛ ټو ک جگ له ټابل یک وک شت (Ding) ی فیزیکی هښی، "بریتی (ist) له ټاوټی کی تایبټی شورگل ک له وانو له کاتی له وانی ټابل کدا له ټو ځیدا موټایشی دټکات، هروها بریتی له و پکټهټنان و مټست ک ټو له سټر بناغی له وانی ک ځی بینایان دټکات و بهم پیشو و لای ټو ټاگایي وښی دټ ټاراو" (). کوات شورکانی ټنگ و ناوړک دیارکانی دیک جار وښی نین، به نموون جار هیچ شټک له

جستایی کی سه هندی تایبته به وندی دیارد ر له خ ناگرن. وندی
 تنیا به ئاگاییه کی وندی خرو و وندی.
 له هاتنه ئارای وندی ئاگاییدا دوو په کهه ننان کاران که سه رب خ نین
 له یه کتری، به کو له نو یه کتریدان و دوو بایته دروست ده کن:
 “وینی ئه بژکت که دیارد دات، هه روها ئه و بایته (وینی سوژ) (...)
 که به ی وندی که و دراو ته و” ().

2.3- وندی ئاگای و یه کهه تیی دوو په کهه ننان

وینی ئاگای په کهه ننان کی تایبته یه، ئاگاییه کی وندی خرو و یه و وا
 ده کات که ئه م وندی یه بیهنن. ئه م له م وانگه یه و دیارد ی
 ده رککردنمان نیه (ده رککردنی شتهک یان ووداو که)، به کو “دیارد ی
 وینی مان هه یه، له رشدا بایته که له سه ر بناغ ی شئور
 موئایه شه کراو کهان دیارد دات که وینی یان په شینه کراو” ().
 که وات له لایه که “بناغ ی وینی له ده رککردن دایه، له چواندنی وینی
 ناگه ته و به ئه م بناغ یه (ئاخر وینی به ی په کهه ننان و چواندنی
 هه یه)، به کو ده گه ته و به پا به ندیوون به ده رککردن و” (). له م
 وانگه یه و په کهه ننان کی جووته نی بنیاتنه ری هه موو په یو ندیه کی
 وینی یه. له ئه م له رشدا دوو په کهه نانمان نیه که له سه ر یه کتری
 بینا کرابن، به نموون په کهه نانی ده رککردن کانی وینی سوژ بیهته به
 بناغ یه که به په کهه نانی وینی بژکت، به په چه وان و “په کهه نانی
 نو په کهه ننان که نه که ده ته نهت و ده یه ته نهت نه و خه یه و” ()،
 به م ش “ئه دگار کی نو به په کهه ننان که نه که ده دات و په یو ندیه کی
 نو یه بایته ده خاته و” (). ئه م له هه ردوو په کهه ننادا
 بناغ دانمان هه یه که ته ییدا په کهه نانی وینی بژکت ده بیهته به
 بناغ یه که به په کهه نانی وینی سوژ، له گه ر “ئا استه و رگرتنی
 وینی ئاگایه” و ربه گرین، ئه و “په یو ندیه کهان ئاو ژوو ده بنه و”،
 چونکه ئه ستا له م و و و “وینی ئه بژکت له ژر که فیه وینی سوژ دایه”
 ().

گه ر ئه م وندی هه شه کی و ربه گرین، ئه و ده بیهنن که ئه م له م
 وه شه دا دیارد یه کی وینی یمان هه یه و له ته که جیهانی یالدا
 یه کناگر ته و، چونکه بایته ته یال که له وینی دا دراو ته و، تنیا
 بایته ته کی م به سه ل به و نه که ئاماده، له به په چه وان و وینی بژکت
 و که م به سه ته به له وان نه هه یه و له نویدا شته کی دیکه کی که م یان زه ر
 جیاواز له خه ی، که م یان زه ر له خه ی چوو، کراو به وینی. که وات
 ئه م له ل وه شی ئه م وینی یه بایته ته کی یالدا په کهه ننان کی دیکه ی

ئېښاختخړو مان هې و ب چ کړدنی بناغ یېک پوښت، ئېم بناغ یېش بریتیی ل پکېه نانی وښت ئېښاخت، لېم کردار دا پکېه نانی نو پکېه نانی سرر تایید کای ت نیو، ئېستا "پترک" ل پکېه نانی و هې و تیدا وښت ئېښاخت چ بوو، ب نموون من وښت کاشکی ب رلین د ک م، ل م بستی من ووی ن کړد ت وښت کاشکی ب رلین، واتا "ل ن و پکېه نانی وښت ک دا پکېه نانی کی دیک هې ک ئ دگار کی نو ب پکېه نانی وښت ک د دات و پ یو نندی کی نوی با ب تی د خا ت و. من ل و وښت ی دا ک خودی ک شک ک نی، ل ک شک ک د و انم، وښت ک ک شک ک م ب د ه ښت ن و ناماد و (پشبینی ک شک ک د کات)، ئ و جا م بستی من ت نیا و ونا کات وښت ئېښاخت، ب کو و و ل و ش د کات ک ب ی وښت ئېښاخت و وښت درا و ت و (repräsentiert)، واتا شو به نرا و" (). ئ م ل ر دا "دو پکېه نمان ه ن ک ل ن و ی کتریدان: پکېه نانی کی سرر کی ک ل ن ویدا دیارد ی کی ک شک هې، ل ئ م ب م دیارد ی وښت یان پشبینی ک شک ک ل ب رلین د ک ی ن؛ ئ م ک شک ک و وښت د ری ها و شو یی پکد ه نین" ().

ئ م هاوکات د توانین پرسی وښت وک ئ زموون کی جوو ت نی ب نموون ی وښت ی فیزیکی وونبک ښ و. من ب نموون ل تابل یېک د و انم ک وښت ی ک س ک، ل من ل ر دا و و ک س ناک م، ب کو ت نیا وک ک س و رید گرم. کاتک من پشبینی تابل ک د ک م (ل و اتای پکېه ناند)، ئ و ا پشبینی کړد ک م با ب ت کی نو چ د کات، ئ ستاش ب م د رد ک و ت ک پکېه نانی تابل ک ف ښ م ښ کی ئا ز تر ل پشبینی کړد کای د رک کړد (و انین). ل م پشبینی کړد وښت ی دا دو پکېه نان ه ن: پشبینی کړدنی تابل ک بریتیی ل وښت ی ئ ښ ش ک دیارد دات، پاشان خست و ی با ب ت کی نو (واتا با ب تی دا ژ راوی وښت ی) ک بریتیی ل وښت سوژ. ل ر دا م ب ستل بوون ک سر ب پشبینی وښت ی ک ی و وود کات با ب تی وښت کراو، واتا وود کات ئ و ک س ک پ تر کای دروست کراو. ک و ات وښت ی فیزیکی وښت ی ه ش کی ب دار د کات و، وښت ی ه ش کیش بریتیی ل پشبینی کړدنی سوژ یېک - سوژ یېک وک شت کی دی. وښت ی ب دار کراو ی ه ش کی با ب ت کی دیارد ر، ب نموون ک س ک ک ل وښت دا دیارد دات، سوژ ش خودی ک س ک ی م ب ستل بوو نی و ن شیا و ب ه ی ر نگ و ق واری وښت ی و ه ر گیز م ب ستل بوو ب ت، چونک ئ نگی ئ و ک س بریتی نی ل ئ نگراوی تابل یی، ب کو ئ نگی است قین ی سروشتی. ه ر گیز ک سی یال وک دوو م ک ب پا وښت ی تابل و دیار نادات ().

وېنډئاگایي وېک یېکایې تی دوو پېکھېنان ئو واتیای دېگېیېنېت کې
 “وېنډسوتز” استخ (واتا بې نېگېیېنراوی = unvermittelt – ن)
 بېشدار لې کرداری وېنډخړو وېدا، چونکې “وېنډسوتز” لېوبېر’
 وېنډو وېیې” ()، بېکو پېشبینی وېنډسوتز دچېتې نېو پېشبینی
 وېنډئېبژېکتو وې بېمېش ئېدگاری وېنډئېبژېکتی پېددات. (بېوان
 بېشی سېیېم، تېوېری یېکېم: پېخنې تیېری پېرېزېنتاسیېن).
 وېنډئېبژېکت وېناکردنېکی دېرېپېنراو/ وېدېرېراو وې لې لایېن
 وېنډهېگړېکېو دېگېیېنرېت. تایېدېتی وېنډئېبژېکت لېوېدایې کې
 ئو بې کاریگېری نېوېکېانې لېوانېر وېنډهېگړېدېتېگېو، لې
 سېرېباری ئېم سېرېبېخېیې لې وېنډهېگړېگر. هوسېرل پېیوېند بېم
 کېشېیېو لې ناتېبایې (Widerstreit) دېدوېت کې لې نېوان
 وېنډهېگړېو وېنډئېبژېکتېدا هېیې. لېم وېوانگېیېو لېوانېر
 دېتوانېت لې هېر یېکېان سېرېبېخې لې ئویدیکېان بېوانېت: خام
 یان وېنډ. لې هاوکات ناتېبایېک لېنېوان وېنډئېبژېکت وې
 وېنډسوتزېدا هېیې: وېنډئېبژېکت ناتېبایې بېو بابېتې کې دېشېت
 بېیې وېنډکېو وېووی تېبکړېت، وېک بې نمونې دیمېنی سړوشتی کې
 قېوارې وې نگی سړوشتی هېیې، یان وېخساری مرېف لې فېتېگرافېدا
 کې جیاوازې لې نگی سړوشتی وېخسار.

لېم روانگېیېو “وېنډئاگایې بریتییې لې ئېزموونی ‘دوولېنېو-
 یېک’دا، بریتییې لې چننې ئېزموونېکی ئاېز (...). لېنېو
 وېنډئاگایېدا دوانېتییېک هېیې (هینې وېنډئېبژېکت وېنډسوتز) کې
 نابېت وېک جیاکراو لې یېک لېیان تېبگېین” () . بېگومان “ئېم
 یېکایېتییې ئېدېنتیتې نېیې”، بې پېچېوانېو “وېنډ فېرمېکی
 ئاپېریانې/ بېگېچارېی (aporetisch) ‘یېکایېتی’ ” دېخاتېو () .
 هوسېرل ئېم یېکایېتییې ناو دېنېت وېنډدانېوې ناخېکی (immanente
 Repräsentation)

3- رېرېزېنتاسیېن لې وېنډدا

تېگېی پېرېزېنتاسیېن لې ترادیسېیېنی فېلسېفېدا، پابېند بې
 وېنډو، واتیای نوېنډرایېتیکردن ناگېیېنېت، بېکو مېبېستی لې
 وېنډدانېوې یان پېشانېدانی شتېکی دېرېکېیې. لې هوسېرل بې
 پېچېوانېو وېک وېنډدانېوې ناخېکی لېی تېددگات، بې واتیایېکی دې
 بېبژین: وېنډئاگایې پېکھېنانې، لې هاوشېوېی (Ähnlichkeit) بې
 زېرووړی سېر بې وېنډئاگایې، بې بې ئوېی پېکھېنان بېگېتېو بې
 هاوشېوېی، چونکې پېکھېنان کردارېکی ئېتېنېم. لېم وېوانگېیېو
 وېنډدانېوې ناخېکی بېسېر خېدا ئامازې بې شتی دېرېکی (بې شېرېکی

یال) نادات، بکو ب خودی وندک. ل گ ر ب م چ شن ل وند دان وای ناخ کی تبگ ین، ئوسا دک وند ب ردم "پرسی ب دیهاتن" ی ئ و وند دان و ی. واتا پویست وند دان وای ناخ کی "بریتی بت ل ووانین کی ه قیقی" () و ت نیا وک ئم ووانین شیاوی ب دیهاتن، بگومان نک کتومت ل و ش و ی دا ک ئ و لگ ی، بکو دک بت و ربگ رت ب "وند ئاگای کی ئست تیکی". هوس رل ب خریکبوونی خ خدی یی ل تکی تی ریی رپر ز نتاسی ندا بناغی وند ئاگای ئست تیکی د ت.ت.

3.1- ر خدی تی ریی رپر ز نتاسی

ب دیدی هوس رل وند ئ بژکت بریتی نیی ل وند دان وای با ب ت یال کان، بکو بریتی ل ئ بژکتی دیاردر وک وند د ری (Repräsentant) وند سوژ. ل ئ و ک هوس رل ناوی د ن ت وند ئ بژکت، ل تی ریی رپر ز نتاسی ندا (وند دان و دا) وک ه ما داد نرت، واتا مر پ یو ندیی کی ت یی ل ن وان دوو ت و ر دا و ر د گ رت ک ب یی ه ما و پ یو ندی ب ی کتری و د ک ن، ل ر شدا ئ بژکتی دیاردر چوانندی ب خی نیی، بکو وک وند د ر چوانندی ب شت کی دیک ه ی ک هاوش و ی تی یان ل ئ و د چت.

هوس رل ل دژی تی ریی رپر ز نتاسی ج خت دکات ک وند ئ بژکتی دیاردر شیاوی ل ووانین ب ب ئ وای پویست بت ب یی ل ووانین و بکرت ب ه ما: "بگومان ئم دیاردر یی دروست بوو، س ر ای ئم ه شتا پ یو ندیی ک ب وند سوژ و دروست ن بوو" () . ک و ات هوس رل م غزا یان ناو ر ک ب وند دان و نادات، ن خ ر، "ئ و د ی و ت پ گ ی کی ئ ن ت ل ژیا نی تایب تی ب دا شتنی ن و وند بدات: ئ و و سفی دا شتن ک دکات وک با ب ت کی تایب تی ک ل وند دا دیار دات"، ل ئ و ک دیار دات، با ب ت کی یال نیی () و ئ و جا پرسیار ل بار ی م غزا ک ی ل وند دا بک ین. ب و تای کی دی، ل وند دان وای ناخ کیدا ئماژ ب خودی وند ک د درت نک ب با ب ت ک ک نام ی ب دیاردر. بگومان هوس رل نک یی ل و ناکات ک ل وند دان وای ناخ کیشدا ئماژ ب با ب ت کی دی د رت، ل با ب ت ک ک ل وند دا د ر ک و توو. ب و تای کی دی: وند ل ن و خ ی و ئماژ ب با ب ت ک دکات، ل ئم با ب ت د ر کی نیی، بکو "بریتی ل (...) هاوش و ک ی وند ئ ن د ش" () .

هوس رل ب جیاوازیکردن ل ن وان وند ه گ ر و وند سوژ و

وښهئې بڼه کتدا "نامرازه که ده خاته به ردېم که به تايېده ته جخت له ساتي بينين دکات. له وانه به له وانگه فېنه مښه له ژيېده و ورگري وښهئې"، واته دېبينه. ئېم گريمانه ته و او په چا وانه ته تيريه هماغه که گرنگي به ساتي بينين نادات، به کو ئاگايې که و که افه که ري وښه و رد گرته. له بنه تدا هماغه ته نيا کاته که دته گڼه، گر ئاگايې که بيخوښته و: "هماغه ده به ته هماغه، گر له لايېن ئاگايې که و و هماغه راځه بکرته، که واته واته که ته نيا له خودي هماغه که و ناکه و ته و، به کو هماغه ده ته و و و هماغه بخوښته و" (). له مره له و ته خوښنده و دا ناچاره شوېن په ساپه که بکه و ته که "درفته نادات دېرې بکرته. ئاخر مره ته وپه ته دتوانته به بينين ته زموني رسا بکاته، به نمونه و که رساي چسپه نراو به وشه" و پاشان له ساري به واته. "تيريه هماغه له هماغه و له ته ميشه و له وښه نامرازه ته دگات که له خزمه ته دانه و له مغهزا و داني مغهزاداي به که ساني دي. هماغه به نه به په کخراو که په شدراو و که ته نيا به و ده دات له لايېن ئاگايې که راځه که و بناسرته و، له به هېچ شه و په که به ناسيني شته نو نادات" ()، به نمونه له لايېن ئاگايې که و که وښه بڼه که و هماغه به نه له خگرتو و. و که گه تمان، وښه هغه گر به کارده هغه نه به ته و وښه بڼه که پيشان بدرته، له له به ته و وښه بڼه که ته په سر خيدا ئاماځه به هېچ شته که دېرې نادات، ته و هېچ مغهزايې که نيې له واته هماغه، به په چا وانه و بریتيې "له و ته بڼه که و سف دکرته، به به هماغه ته بڼه که به که سکه. ته دتوانين بېژين که وښه بڼه که فېنه مښه له وښه دا. وښه بڼه که ته نيا ته و کاته هغه که که سکه له وښه هغه گر دانه ته، چونکه وښه بڼه که ته و په که له لايېن له وانه ري وښه و مېسته، که واته ته بڼه که مېسته کيې" ().

3.2- وښه ئاگايي ته ستېتيکی

به ديدې هوسه رل ته نيا وښه ئاگايي ناخه که "رته که به وانيني ته ستېتيکی له وښه دگڼه ته" (). له روانگه به و هوسه رل وښه ئاگايي هماغه که به سر خيدا ئاماځه به شته دي ددات، به ئاگايې که ته ستېتيکی دانه ته. له له به ته و هوسه رل هاوکات به وانيني ته ستېتيکی له وښه جخت له "رته" وښه ئاگايي ناخه که دکات، ته و "وښه ئاگايي ته ستېتيکی هاوئا نيې به وښه ئاگايي ناخه که، به کو لای هوسه رل و ورگڼه يني/ هغه موارکړنه و (مديفيکاسيې نه) وښه ئاگايي ناخه کيې" (). هغه ته له ودايې که

وټنډ ټاگايي ناڅټکي ناتوانت له شوي هاتنډ نارايډا گډرنتي به
پرسی به ديهاتن بدات وټک "وانينډکي هقيقي"، به يډ دټ بټ بکرت به
وانينډکي ټسټټيکي له وټنډ، واتا وانينډک کډ "ټنډيا شوازي
به وټنډکردن (Verbildlichung) به هټند وټردگرټ" ().

وانيني ټسټټيکي له وټنډ وانينډکي هټمکيپ (ټټال) نټک
دابشټنډر. مر له م وشدا دټ يټ وټت له ټدگار ناڅکيپکاني
وټنډ ټټ بټ بټ، له رټشدا به گومان دټ رټټي گټم ي وانيني
هټ ي: "وټنډ له وانيني ټسټټيکيدا دټ شټ به چټشټک کارا بټت
ک ټيډي پټشينيپکي نو چالاک بټت و سوټ يان هټر پټکهاټ يټکي
سوټ بکات به له وانينډکي پټټر، به نمونډ بيکات به ټنگکي
گونجاوتر"، ک ټيډي "کاتټک ټټم له وټنډکاني پاوټ ټټر نټز
دټ وانين، هټت دټ کټين خراوينټ ټټ نو ټيان و سټفای پرشنگداری
ټوټټر باکاني فينيسيای سټدي شازد يټم وټ، يان کاتټک له
دارهټکټ يټنډ پټسټزکاني ديوټر دټ وانين، ټيډي ازاندن وټي
ديټن و مرټي ټټماني دټ بينن". به گومان وټنډ ټټ بټ بټ کټ له م
گرنگيدان ي له وانډردا به شداريپکي کرکي هټ ي، چونک
گرنگيدان ک له سوټ وردنابټټوټ، "به کو به ردټوام به لای
وټنډ ټټ بټ بټ دټ گټټټوټ، له ناڅوټ خي پټو هټدټواسټ و چټر له
شوازي به وټنډکردن کټي دټ بينټ" ().

له بهر ټوټي وټنډ سوټ يټک نادات وټ، ټټوا وانيني ټسټټيکي له
وټنډ ټټ بټ بټ هټميش "شوټنډکي دي" نټک شوټنډ يال کټي سوټ ټاشکرا
دټ کات. "ټټم هټټند نوټ يټي هاوشوټي به ند نيپ به (...) ټاسي
ناڅکي ديارد وټ، به کو ټاس دټ کرکيپکي (...) دټ گرټټوټ. له
هټموو هټټند شياو کاني هاوشوټيپيدا (وټک وټنډي ټاخټر، بزک،
ټټنگين، ټټنات سينما، يان وټنډي هاوټوار پټيوټند به ديارد
سروشټيپکي وټ)، وټنډ له ووي پټيوټندي فټرايپ وټک ' به شوټن
نټگونجاو' (deplatziert) دياردات" (). له م وانگ يټو وټنډ
سټرټټخ يټ له هټر ياسايپکي تايټت به شوټنډکي دياريکراو. دياردي
وټنډ يټي هټموو با به ټټکان له کټټټکست (سياق) سروشټيپکي يان
دادټ بټټت (). له رټدا به وټوټي هټټوټسټي دټرټري هوسټرل به رانټر
ټيټريپکاني وټنډدان وټي جيهاني دټرکي و پټيوټنديپ يالکان
ټوونډټټوټ. به نمونډ وټنډي بزک (سينما) جيهان کي ديارد يټي
به خي و نټشياو له وانډر بتوانت ټټيدا شوټنډکي تايټت ي له
جيهاني ريالدا بينټت و راټي بکات، يان ووداو کاني نټوي
بگټټټټټوټ به ووداو ريالکان، جا گټر ټټنات ټټو وټنډ يټ له
هټندک وټوټو هاوشوټي يان بټ يان کټر سټکاني له ووداوي ريال وټ
وټرگيرابن. "وټنډکاني ټټنفال" به خي يان جيهان کي ديارد يټن "له

دډر وای ئې نفالی ریاال؛ وښکائی “ملايېکی خراپ” له فیلم کېدا
تېا لږ و پښو نډی وښییدان و هیچ پښو نډیېکیان به
پیاوړی یالی نایښی و نیی؛ وښی زاتېکی پیرز، پښو مېرک،
هیچ پښو نډیېکی به کسېکی وک پیرز پښینیکراوی یال و
نیی.

4- نوموړی ناستېکی

تیري وښ لای هوسل ډل مانخاتې بډم پرسیاری و ډرگرتنی
(Rezeption) هونډر وک نوموړېکی ناستېکی، لږ شدا گډرک له
واتایېکی جووټې نیدا له تگې و ډرگرتن تېگېن؛ وک یوانین یان
خوښندن و یان بیستنی هونډر له لایک، هروها توښن و له
دیارد هونډر یېکان له لایکې دی.

به دیدی هوسل ډل هونډر جیهانی نښې فډم نراو، تېا کارایی
وښی هې له مځزای و ښاکړنی است وځدا. هونډر ک واتای
“هونډری ناستېکی پېتی” دگې یېنټ، گډرک دځ ناځکېکائی
و ډرگر بډر بکاټ و به نښو کایې جوانیې ناستېکی، بیخاتې نښو
“دځی لږ و انینی (...) ناستېکیانې پېتی و” () . له پشمډرجی
نښم شوی یې نوموړکړنی هونډری نښ و یې ک لږ و انډر، هاوش وای
فډم مښل لږ کځی له هډر بډر یارک بډر جیهانی دډرکیدا بډوور
دډرگرت، گړگیدانی رډانېی ځی لږ کاربخت به نښ وای بتوانټ به
نوموړی ناستېکی بگات.

هوسل ډل جځت دځات ک له هونډر دا، به نمون له نمایشکړنی
شانېیدا، تېا پښو نډی دیاردی هې، به یې “نښم پښو ست به
لږ و انراو و هیچ هډو ستېکی یال و ډرناگرین. سډرجمې نښ و ک
لږ و دا به شت و کسان و وود دات، سډرجمې نښ و ک دگټرت یان
دډرکرت و هتد، کارکټری ‘نښکېتی’ (Als-ob) ی هې” () . له
روانگې و لږ و انډر نوموړېکی گشتگیری هونډری دځات و تېیدا
جیهانېکی فډم نراوی هونډری ‘دډینټ’ کاتک نښو گشتگیران
دډو انټ، نښ و لږ و انینی نښک تېا نښ نښکټرکان، بډکو
تېانټ کوالیس و مښلې تځتېی و هتد “تښیل” دډکن، نښ و ان
سډراپا لږ و ان به نښ و یې نښم بځن نښ و دځی نښ و انډر یې و
() . ناخر مښلکان چیدی “مښلې یال نښ له خزمټی شت کېدا،
بډکو مښلن له ژووری سډرک و هتد، کواتې مښلې نښ و انډر یې،
کواتې نښ و انیش دیاردن (Schein) و جیاوازن له جیهانی یال، و
له جیهانی مښل یالکان. ناخر مښل بډتکې بډکاره نښ و
وک نښم لږ و ان ژووردا کارایېکی تایبټ به ځی هې، له نښ و

لـکاربخت، بـ ئـوـی جیهانی فـرمـنـراوی هونـری لـ هـوـستـکی
فـنـمـنـلـژیانـدا دـرکـبکـاتـو، ئـوجـا گـر هـوـ بدات و سـفی وـوتـی
کردار و کارکـتـر و مـتیـفی کـسـایـتـیـکـان و هـتـد بکات، ئـوـا
سـرـتا مـغـزای کردار و کارکـتـر کـان شـرـفـ دـکـات و شـرـفـ کـانی بـ
گـتـ (مـقـولـ) دـردـبـت، لـرـشـدا بـیـار کـانی (سـتـکـانی) تـنـیا
وودکـنـ وـنـی فـرمـنـراو، کـواتـ بـیـار نین بـسـر کـر سـیـکی
(سوژـیـکی) فـرمـنـراوی هونـریدا، بـکـو بـیـاری بـنـگـیین بـسـر
کـسان و کرداردا. لـ گـرچـی ئـم گـتـانـ ئـدگاری بـنـگـییـان هـیـ،
سـرـای ئـم، وـک هوسـرل جـخت دـکـات، استیـیـکی تـایـبـتـیان لـخـ
گـرتـو، چـونـک گـتـکـان لـو جـر دـر بـیـانـ تـپـدـکـن کـ لـ
هـوـستـکی سـروشتـیـو لـنـو ئـنـدـشـدا بـر هـمـد هـنـر،
بـیـار کـان بـسـر بـا بـتـگـلی ئـوتـدا دـدرـن کـ وـک هـاوبـندی
نـمـی لـنـو ئـاگـایدا دراو.

لـم روانـگـیـی تـیـری وـنـهـی هوسـهـرلهـوه ئـم لـ ئـزموونی
ئـسـتـتـیکـیانـی هونـردا گـرنـگـیدانی پـراکـتـیکـمان نیـ، بـ
پـچـوانـو گـرنـگـیدانـمان وودکـاتـ ‘لـوانـراو’ و وـسـفـکردنی.
“بـها”ی کاری هونـری تـنـیا لـم شـوازی بـدیـهـنـانـدایـ. جـارکـی دی
دووپاتی دـکـیـنـو: دـاـشـتنـی وـنـی، وـنـسـوژـیـک وـک بـا بـتـکی دی
دـهـنـتـ ئـراو، لـرـشـدا “پـیـوـندی استـوخـ دیاری نـوان
وـنـسـوژ و وـنـئـبـژکـت دـرفـت بـ توـژـر دـخـسـنـت کـ لـ
پـرـسـی توـژـیـنـو دـا گـورـترین بـرجـسـتـکردنی شیـاو ئـنـجام بدات.
کـاتـک توـژـر وـنـسـوژ و وـنـئـبـژکـت بـیـک دـگـیـنـت، ئیدی لـم
کاریدا دـتـوانـت تا زـرـترین اـد هـر هـوـوـکی رافـکارانـ پـشتـگو
بخت” ().

سـرـباری ئـم ئـنـجـاز مـزنی تـیـری فـنـمـنـلـژیانـی وـنـ هـشـتا
هـر پـرسـیارک بـ کـراوـی دـمـنـتـو کـ وـو دـکـات کارایی هونـر
بـ هـوـستـی تـاکـکـس لـنـو جیهانـدا. پـیـوـند بـم پـرسـیار و
پـوـیـستـ سـرـتا ئـماژ بـ هـقـیـقـتـک بدین: هوسـرل گـتـانی نـدا
بـ “ئـسـتـتـیکـک” (ئـم کار ئـنگاردن ی شاگردی ئـنـجامی دا)، ئـمـش
پـدـچـت نـشیـاو بووبـت، چـونـک ئـمانـجـی هوسـرل فـنـمـنـلـژـیـکی
ترانسـسـنـدـنـتـال بوو، وـا تـا فـنـمـنـلـژـیـک کـ “بـا بـت بـگـشتی”
مـسـگـر بکات، بـمـش نـک تـنـیا بـت بـ مـتـدی توـژـیـنـو و
فـلسـفـی، بـکـو بـت بـ مـتـدی تـاک زانـستـکـانـیش. ئـشـکـرای کـ
هـر زانـستـک بـا بـتـکی بـ خـتـایـبـتـمـندی هـی، لـ بـهـی
دیاریکردنی فـنـمـنـلـژیانـی “بـا بـت بـگـشتی” یـو دـرفـتی بـ

دې څه څه فېنېمېنېلېژيانې لې بابې ته تايېدېدې ټولې ژوندې وې. هاکات پېوېند بې وېرگرتنې هېوېستېکې فېنېمېنېلېژيانې وې لې بارې وې دې توانېن بې ژين: ئېم جېرې وېرگرتنې هونېر کې بينېن وې وېسکردنې وېنې، دې شېت بې دوورمان بگرېت لې هېوې بېواتې راځې وې خوېندنې وې، کې هېمېشې کور دې هېنن، چونکې نېشېاوې ئاگايې بېتوانېت وېنې دانې وېکې کتومتې هېر بېالېتېدېکې لې هونېردا بېنېتې وې. جگې لې وې هېوېکانې راځې وې خوېندنې دې شېت (پېوېند بې هېندېکې ناوچې کولتوورېدې وې) لې جېهانېنې تايېدېتې وې ئېجام بدرېن، بېمېشې بېن بې داواکاري يان بې پالېهېز بې ياساگردنې وېنې نېخوازراو لې روانگې ئېدېلېژي يان ئايېنې وې.

پېراوېز:

(ئېدموند هوسېرل 8/4/1859 لې پروسنېتس (مېرن) هاتې جېهانې وې، ساې 1868 لې ځينې دېچېتې بې خوېندنې، ساې 1876 لې زانکې لايېتسېگ وېردېگرېت وې بېشېکانې خوېندنې برېتې دې بن لې: ئېسټېرې ناسې، ماتماتېک، فېزېک وې فېلسېفې. ئې وې ساې 1881 بې توېژېنې وې "هېوېکې لې تېرې ژمارېدا" دکتېرا دېکات، پاشان لېژېر کاريگېرې تېماس گې. مازاريک روو لې فېلسېفې دېکات وې لې 1883 هې تا 1886 لې لاي فرانټس برېنتانې فېلسېفې دېخوېندنې. دواې ئې وې لاي کارل شتومېف کې خوېندکارېکې برېنتانې بوو، بې توېژېنې وې "لېبارې تېگې ژمارې" (ساې 1887 بېاودې بېتې وې) هابېلېتاسېن دېکات. هوسېرل ساې 1906 لې زانکې گولتېنگن دې بېت بې پرېفېسېر، دېرنگتر ساې 1916 لې زانکې فرايېبورگ کورسې فېلسېفې پېدېدرېت، لې لېبېر ئې وې هوسېرل بې چېچېکې جوولېکې بوو، ئې وې رېژېمي نازي ساې 1936 مېتې وانې بېژي لېدېسېنېتې وې. هوسېرل لې 27/4/1937 جېهان جېدېهېتې.

نووسېنې بېواتاکانې دېکې هوسېرل برېتين لې: "فېلسېفې زانستې حساب" (1891)، "توېژېنې وې لېگېکېکان، بېشې يېکېم: رېبېرېدېکې بې لېگېکې پېتې" (1900)، "توېژېنې وې لېگېکېکان، بېشې دووېم: توېژېنې وې لېبارې فېنېمېنېلېژي وې تېرېرې مېئېرېف" (1901)، "فېلسېفې وېکې زانستې حاسم" (1911)، "ئېدې فېنېمېنېلېژي پېتې وې فېلسېفې فېنېمېنېلېژيانې" (1913)، "فېلسېفې لېنېو تېنگېرې مېفایېتې ئېورويېدا" (1936)، "هزېنې کارټېسېيېکان" (1950).

Husserl, Edmund: Logische Untersuchungen, Zweiter Band, 1. Teil. Untersuchungen zur Phänomenologie und Theorie der

- Erkenntnis, hrsg. v. U. Panzer, 1984. Husserliana Band XIX 1.
 S. 9 (LU II, 1).
 .) LU II/1, S. 380
 .) (بـوانـ بـشى ئايندـ.
 LU II/1, S. 427. (
-) Husserl, E: Ding und Datum. Vorlesungen 1907, Hrsg. U. Claesges 1973. Husserliana Band XVI. S. 14.
-) Husserl, Edmund: Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie. Erstes Buch, hrsg. V. W. Biemel 1950, Husserliana Band III. S. 221 f.
) LU II/1, S. 45f.
) Ebenda, S. 399.
) Ebenda, S. 397.
) Ebenda, S. 399.
-) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein. Herausgegeben und eingeleitet von Eduard Marbach. Texte aus dem Nachlass, Bd. XXIII. Hamburg 2006. S. 12.
) Ebenda, S. 7.
) Ebenda, S. 13.
) Ebenda, S. 18.
) Ebenda, S. 18.
) Ebenda, S. 19.
) Ebenda, S. 20.
) Ebenda, S. 20.
-) Simmel, George: Der Bilderrahmen. Ein ästhetischer Versuch, in: Georg Simmel, Aufsätze und Abhandlungen 1901–1908, Band 1, Georg-Simmel Gesamtausgabe Band 7, Herausgeber: Kramme, R., Rammstedt, A. und Rammstedt, O., Suhrkamp, Frankfurt a.M., 101–108, 1995[1902]. (zit. n. Dirksmeier, P.: Der Husserlsche Bildbegriff als theoretische Grundlage der reflexiven Fotografie: Ein Beitrag zur visuellen Methodologie in der Humangeografie. www.soc-geogr-discuss.net/2/1/2006/).
) LU II/1, S. 436.
-) Seemann, Hans Jürgen: Zur Phänomenologie des Bildes im Anschluß an die Untersuchungen E. Husserls.
 Urn:nbn:de:hbz:468-20070839. S. 81.
-) Wiesing, Lambert: Artifizielle Präsenz. Studien zur

- Philosophie des Bildes. Frankfurt/Main 2005. S. 70.
-) Ebenda, S. 46.
 -) Dirksmeier, P., a.a.0., S. 8.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein. S. 23.
 -) Ebenda, S. 23f.
 -) Ebenda, S. 24.
 -) Ebenda, S. 26.
 -) Husserl, Edmund: LU II/1, S. 399.
 -) Seemann, Hans Jürgen, a.a.0., S. 55.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein, S. 32.
 -) Ebenda, S. 26.
 -) Seemann, Hans Jürgen, a.a.0., S. 92.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein. S. 26.
 -) Ebenda, S. 29
 - بـوالـ (
 - Ebenda, S. 31.
 -) Seemann, Hans Jürgen, a.a.0., S. 94.
 -) Ebenda, S. 88f.
 -) Ebenda, S. 89.
 -) Ebenda, S. 98.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein. S. 28.
 -) Wiesing, Lambert, a.a.0., S. 30.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein. S. 19.
 -) Trabant, J.: Zeichen, in: Vom Menschen. Handbuch Historische Anthropologie, Herausgeber: Wulf, C., Beltz, Weinheim/Basel 1997. S. 630.
 -) Dirksmeier, P., a.a.0., S. 10.
 -) Wiesing, Lambert, a.a.0., S. 30 f.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein, S. 38.
 -) Seemann, Hans Jürgen, a.a.0., S. 100.
 -) Ebenda, S. 100.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein, S. 39.
 -) Seemann, Hans Jürgen, a.a.0., S. 114.
 -) Ebenda, S. 115.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein, S. 212.
 -) Ebenda, S. 212 f.
 -) Ebenda, S. 213.

) Ebenda, S. 215 f.

) Ebenda, S. 216.

.) Dirksmeier, P., a.a.O., S. 11

ناټو زايځي دژي سټرمایډ داري وټا تاني G20 ل هلمببرگ ... نوري بېشیر

هلومرجي بېستني کابوونډوې ناستي گروپي ۲۰:

کابوونډوې ناستي گروپي ۲۰ لکاتېکدا د بېستريت، کسټرمایډ داري
لډرېژي ناستي کي ټا بووري ک ل ۲۰۰۸ و دسټي پکړدو د وړاني
خې بېسټر د بات، هروها د وټا تاني سټرمایډ داري د رگيري
کشمکېش و لکدا بېلگي ريزکاني بوو بېهي ن و قيران ټا بوري
و سياسي کي يې خې گرتوون، کد وړي يېک تا جې مسري و يېک قوتبي
بېسټر کاي تي ن امريکا د وړاني خې ت و او کړدو و ناستا د وړاني
چې ند جې مسري خې نيشاندات. ل لايېک جې مسري روسياو چين و
هاوپېمانناني، ل لايېکي تر و جې مسري ن امريکا و هاوپېماناني و
هروها ريزکاني ن وروپاي يې کگرتو وېک پېشو ل جې مسري
ن امريکا بېهي ل د سټداني جېکاو رگاي سياسي و ټا بوري ن امريکا
وېک پېشو ن ماو و هېم ريزکاني شلو بوو و وټا تانک د يې وټ
بې ت نياو ل بېرژ و ندي ټا بوري و سياسي خې روو ل بېرژ و ندي
ت نياکاني خې بکات ل چې شني بريکزيست ک حزبې پارزگاران و حزبې
ق و مپ رستي بريتاني UKIP دسټي بېبرد، هروها کسټکاني ن وروپا
ل لگ ټورکيا و ز رېکيان ل لگ ټورکيا، و کسټکاني ن امريکا و
روسي ل سټر سوريو ناوچي رېژېمې تې ناوچي است، هروها ن بووني
ن لټ رناتيفي حکومتې ن امريکا و غرب بې وټا تاني ن زم گرتووي
رېژېمې تې ناوچي است، کسټکان ل سټر کرياي باکور، هېموو ن مان
کسټ گ لکي چا وچنکي د وټا تاني سټرمایډ داري ل بېرامبېر
بېرژ و ندي ټا بوري و سياسي خې ياندا و ن زم يېک ک تېدان.

بـمـام هاوکاتی ئـم کـشـ ناوـخـیاـنـیان، سـرانی سـرمایـداری
دـگیری ناـزایـتی بـرفراوانن لـدنیاـدا، کـنـمـوونـی ناـزایـتی
جـماوـری کرـکار و کـمدـرامـتی کـمـگا و حزب و رـکـخراوـ چـپ و
سـشـالـسیت و بـری ئازادیخواز لـدنیاـدا، کـجـا لـ ناـزایـتی
فراوانـ جـماوـریـکانی ئـمـریکا و بـریـتـانیا و ئـمـانیا و فـرـنـسا
و تورکیا و وـاتانی کـ لـدنیاـدا لـچـند مانگی ئـمـساـدا بـشـوـی
ناـزایـتی پـپـلیستی دـرکـوتـن، هـروـها ناـزایـتی بـرچـاو بـ
سـرانی دـوـاتی سـرمایـداری جیهانی وـاتان لـ گروپی ۲۰ کـ
رـژـکانی ۷ و ۸ی ئـم مانگـ لـ شاری هامبـرگی ئـمـانیا ئـنـجامـدارا،
نـمـوونـیـکی واوـتر لـ ناـزایـتی پـپـلیستیـکانی دـورـی پیشوتر
چـپـانـتر بوو.

سـرانی گـورـ وـاتانی سـرمایـداری، کـجیهانیان لـناو
بـرژـوـندیـکانی خـیـاندا کـنـترـ کردو و هـروـها بازاری جیهانیان
بـپـی بـرژـوـندیـکانی سـرمایـداری دـبـن بـو و کـمـگـیان بـ
کرـکاران و خـکی کـمدـرامـت کردو و بـ جـنگـستان و زیندان و
کـوشـتارگـ، روو بـووی ناـزایـتیـکی گـورـ بوونـو کـ لـچـند رـژی
پـش کـبوونـوی گروپی ۲۰ و تا چـند رـژ دواي کـبوونـو کـش سـرنجی
دنیای بـر و خـی راکـشـا. ئـم ناـزایـتیـک لـ لایـن دـوـتی
ئـمـانیا و مـرکـلـو و چـاوـنـد کـرا، نـک بـ سـرانی وـاتانی جی
۲۰ یش چـاوـوانی ئاوا ناـزایـتیـک نـبوون، بـکـو بـ هـمـو
وـاتانی سـرمایـداری جیهان و دـو و دـسـهـاتیان زـنگـک بوو، کـ
سیستـمی سـرمایـداری و چـوسـانـو و سـرکـوت و کـوشـتارو نا بـرا بـری و
جـنگـکانی بـجـرـکـ بـ کـمـگـی مـرـفـایـتی قابیلی قبو و نـماو و
مـرـفـایـتی بـمـشـوـیـی ئـم و لـژـسـایـی ئـو دـسـتـجـات
مافیاـی ئـم کـ دـسـهـاتـداری دنیان، هـناسـی لـ زـربـی زـری
کـمـگـکان بـیو و زـرورـتی ئـوی هـیـ کـ هـپـچـرن و بـن.

سـرانی وـاتانی سـرمایـداری گروپی ۲۰ ئـو وـیان دویات کردو و لـگـ
هـرکـشـو و نا کـکیـهـان، بـمـام لـ بـرامـبـر بـرژـوـندی و
یـکـریزی چینی کرـکارو چـپ و کـمـنیزمدا یـک هـزن و نا کـکیـکانیان
دـخـنـ لاو و وـمـکیان بـ باـشـترکردنی ژیان و نـهـامـتیـکانی
کـمـگـ نیی.

گروپی ۲۰ لـکـ پـکـاتو و کارـکانی چـی؟

وـاتانی گروپی ۲۰ کـپـکـهـاتو و لـم وـاتانـ ” ئـمـانیا،
بـریـتـانیا، ئـمـریکا، فـرنـسا، ئیـتـالیا، تورکیا، روسیا، چین،

یابان، ئوسترالیا، هندستان، کندا، ئیرجانتین، برازیل، مکزیک، کیریایی باشور، ئیندنوسیا، ئیفریقایی باشور، سعودی و هروها ییکتیی ئوروپا، کبیجیا لیسیرانی ئیم و اتان کیمیک لیکخراو جیهانی کانی تریش بیداری دکن، وک "بانکی نودو و تی، لیکخراوی بازگانی نودو و تی، لیکخراوی گیش پیدان و هاوکاری ئابوری، لیکخراوی کاری نودو و تی، نیتو و ییکگرتووکان، سندوقی نقدی نودو و تی، و هروها سیرانی و اتانی بیدار مافی ئویان هی سیرانی و اتانی تر لیدر و یی گروپی ۲۰ بانگشت بکن و هروها بیدوای ئیم یی ئابووری ۲۰۰۸ دا کیمیک خیی سیرمایداری گرت بچار کبوون و کانی چوو ئاستی سیرانی و اتان کان و کبوون و کانی ساتان دکات بئاماد بوونی و زیرکانی ئابووری و مدیری بانک گورکان.

ئیکچیی گروپی ۲۰ بئاو وک چوارچو و ییک هاوکاری و کیمیک ئابووری پیکهات ب هاوکاری ئابوری و مافی و کاری بازگانی و اتانی ئندام، ک ل و زیر ئابوری و سیرانی بانکانی ۷ و اتی گور پیکهات، بئام ل کبون و یی سیرانیان ل ۱۹۹۹ دا بیریاندا ل سیرانی ۱۹ و ات و ئوروپای ییکگرتووکیان ب زیادکرد و وک و اتانی گروپی ۲۰ بیدروامی بکارکانیان بدن و بئو ناو و ناسرا. کاری ئیم گروپ و کبوون و ساتان کانی، ب هی ئو و یی ئیم ییک خیی گرتوون ل دنیا دا و بسیریاندا نیشکیت و پچوانانی ک ن و ب سیر کیمیک گیی مرقای تی و چینی کرکار ب تایب تی بزوتن و سیشالستی و ئازادیخوازان ل دنیا دا، بیم م سائیل سیاسیکانیش ل پای کاری ئابوری و بازگانی ئول ویت پیدا دکات بیان، کبوون و یی ئیمسا لیدوری ئیم چند خا ت و ر ی ب ستبوو: بازگانی جیهانی، جنگی سوریا، تاقیکردن و کانی چکی کیریایی باکور، ئیم یی پنا ب ران، ئا و گگی ئو و ه و ا.

نازایی تی چپ و ئازادیخوازان ب سیرمایداری ل هامبیرگ:

ل چند ر پش د ستهپکردنی کبوون و یی سیرانی سیرمایداری گروپی ۲۰ ل هامبیرگ، چپ کان ک پشتر ئاماد کاریان ب کردبوو و هروها کبوون و یی ب ر ی ئازادیخواز لیدوریان و ل چند جگا ب رسمی شوکیان گرتبوو و توانیبووکیان چادری تدا ه دکن و ب کیمیی دژی سیرمایداری ناود برا، توانیان ب چالاکی ج راوچر ب ب دژی و اتانی بیداری گروپی ۲۰ و دنیای سیرمایداری و نهمام تیکانی ب مرقای تی بنوینن و نک تیا ن زری خیک ئیمانیان و حکوم تی سیرمایداری ئیمانیان و مکرک راکشن، بیکو

روو بـډنيا و ميديا لـجيهاندا بـډتـگـرمترین باسـکـانی رـژ، و
 ئـو بـرـ فراوانـ کـگـورـترینـ خـی لـچـپـکـانی ئـمانیا و
 ئازادیکـوانی ئـو وـلـتـدا دـبینیـو و هـروـها چالاکـوانی
 کـمـنیستی وکـرـکاری و کوردـکـانی سـر بـ پـکـکـ و پـیـد و
 ئـنارشیستـکانیش بـشدار بوون تیادا، هـروـها بـهـزاران کـسی تـریـش
 لـچـپ و ئازادیکـوانانـو لـ وـلـتـانی تری دنیاو پـیـوـست بوون
 پـیانـو. ئـگـرچی پـلیس و دـزگـکانی تری حکومـتی ئـمانیا هـر
 لـرـژـکانی عی مانگـو و ویستیان ئـو شوـنـانـ بـناـازیان چـکـ بکات
 و ویستی بـزـرو هـلـلـش و هـلـلـنی چـک و ماشـنی جـنگی و هـلـیکـپـتـرو
 چـکی گازی فرمـسک و ئاو رـژ و دـیان هـزار پـلیس لـسـرتاسـری
 ئـمانیاو بـ چاوترسـن ئامادـ بکات، بـمـام ئـمانـ دادی نـدا، و
 بـبـشداري سـدان هـزار کـس ئیشارـی پـدـدرت، ئـگـرچی هـند لـ
 میدیای بـرژوازی دـیـوـت بچوکی کاتـو بـ ۷۵۰۰۰۰ هـزار بـمـام
 زـربـ لـسـر ئـو کـکن کـ بـشداربوانی ناـازی بـسـرمایـداری
 سـروی ۱۰۰ ۰۰۰ هـزاري کـسی تـپـاندوو.

ناټوليزايتياکانی رټلانی ۴ تا رټلای ۸ مانگ کې تټواوېوونۍ کې بوونډوکانی سټرانی سټرمايډداری وټاتانی گروپي ۲۰ بوو، تټوليا ناټوليزايتي نډبوو بټسټرانی ټو ۲۰ وټاتټ، بټټکو ناټوليزايتي بوو بټ کولي نيزامي سټرمايډداری و نټهامټتياکانی، ناټوليزايتي بوو، يټک بټيټک وټاتانی سټرمايډداری جيهانی و سټرانيان کې بټهټموو کټشټو ناکټکي و بټرټوټنډيټ ټابوري و سياسيټ جياوازټکانيانټوټ لټجټرټها بټرټو گروپ و دټسټجاتي بازرگانی مافيایي کې بوونډوټوټوټ لټبټرامبټر چيني کرټکار و بزوتنډوټی راډيکال و چټپ و ټينسانډټستي و کېمټ نيستي چيني کرټکاردا.

ئەگەر نموونەى رەشنتىر بەننىنەو؛ لەكەتەكدا حزبى پارەزگارانى بەرىتانيا و تىزىا مەى سەرەك وەزىرانى بەرىتانيا رىزى ئەوروپاى يەكگرتووى ھاوئەلانى جەدەھەتتە بە بەرەژوۋەندى وەلاتى خە، بەئەم لە گروپى ۲۰ دا دەمەنەتتەو و بەشدارى دەكەت. لە ھاوئەلەمەنى لەگەتە ئەمىرىكا و وەلاتانى تىزدا بە بە بەرەخستەنى كوشتارگا لە عەراق و سوريە و يەمەن و لىبىادا بەرەى دژى خەتەكى و بە بەرەژوۋەندى خەيان پەكەوۋەن. ئەوۋەتە بە ھەمويان ئاشكرايە كە ئەردوگان و دەوۋەتە تۈركىيا نەك بەدژى سەرەجەم خەتەكى كەركارو كەمدەرامەتى تۈركىيا و كوردەكان دەكوژەت و دەبەتە، ھەروەھە لەبەرەى داعش و كەنەپەرسەتەيدە، بەئەم لەگەتە خەياندا لەگروپى ۲۰ و چەندەن دەستەجەتە تىرە بەرەژوۋەيدا دايدەنەن. كەشەكانى ئەمىرىكا و وەلاتانى

ئوروپا لىگى روسيا و پەتەن كەم نىن، بىللەم لى گروپى ۲۰ و كە بونى و كەنى ئىستانى و جەنەف ھاوکارن و پەكە و ن بى دژى بىرژى و ندى كەنى خەك مانە وى بىرژى و ندى خەيان دى پارەزن. بى حزب و دىستە جاتە ئىسلامى و قەومى كەنى عەراق و كوردستانىش واپە لىگە ھەر ناكەكى و كەشە كەدا ھەيانە، بىللەم لى بىرامبەر پاراستنى كورسى و دىستەات و دژايتە خەكە كىكارو كەمدە رامە تەدا يەكەست و ناكە كەكانىان دىخەنە لاو و يەكە گەرن و خەيان سەزدە دىنە و.

دىرەكە كەنى نا ئازايتە دژى سەرمەيە دارى لى ھامبەرگە:

نا ئازايتە جەراو جەركەنى چەند رەژى ھامبەرگە بى دژى سەرمەيە دارى و سەرانى سەرمەيە دارى و ئاتەنى گروپى ۲۰، چەندىن بەش و شە وى بەخە و گەتبوو، و دىرەكە باش دىخەتە بىردەم كەمە نىستەكان و چىنى كەركە. چالاكەكان لى نەمايشى سەرشە قامەكان بەشە وى زومبى "مردوو زىندەكان" و نەمايشى ناو ئا و بە بىلەم و رەگا گەرن و شەكەنى تەوقى پەلىس و ئاھەنگ و دانسى شەوانە و رووبە و بوونە و تە دىگەتە لافە و شىعارە كەنى "بەخەر بەن بە دىزەخ، نا بە سەرمەيە دارى، نا بە كە بوونە وى گروپى ۲۰، بەلەى بە يەكەتە و ھاوشتە جىھانى، نا بە جەنگ"، بە و دىلە نا ئازايتە كە بىرەى چەپ و ئازادىخوازو ھەتە چىنايتە بوو لى شىعارەكاندا و كە بوونە بوو لى دەورى چەپ و لى سەر بانگە وازى چەپە كەنى ئەمانىا بوو.

ئەم خەپشەندان و نا ئازايتە بەپەچەوانەى نا ئازايتە كەنى دىورەى دواى دىنگەنەنى تەرامپ كە زىاتەر پەپەلىستى بوون و ھەتە ناو و جەگا و رەگە چەپە كەنى تەدا چوو سەر وى و بەجەركە دىورەى كە بوو ھەتە تەوانىن بەلەن لى چەپەى ناو لى يەر بەلەبەرى جەرمە كەربەنى زىاتەر ھەنەپ سەر وى. بىللەم دىرەكە كەنى يەنان لى ھاتە مەيدانى نا ئازايتە كەنى چىنى كەركە كە چەپە و كە سەرزەى بىردە سەر وى و تەسىرى ناوچەپەى دانا و پەدىمەسى لى ئىسپانىا و جىرمە كەربەنى لى بەرىتەنىا ھەنەپ سەر وى، بىللەم بەدەخە و خەى نەيتەوانى وىلەمدە رە وى ھەلومەرجى يەنان بە لىزەمىنە سازى بە دىستەاتە چىنى كەركە كەزەر لى بار بوو، يەنان بە روسىاى ۱۹۱۷ دىچوو، بىللەم ئەمىان لى حزبى بەلشەفى و رابەركەى لىنىن بە ھەرەمەند بوو، بەلام يەنان نا.

نا ئازايتە چەپەپەكەى ھامبەرگە و دىنگەنە وى جەگا و رەگە چەپە بى دژى سەرمەيە دارى و بەبە ھەرەمەند بوون لى حزبى كەمە نىستى و

کرکاری رځخواوو مېداندار، جارګۍ تر چپ د بټۍ زخیر یېک وېک بزوتنډو پېلېستېګان و د چټګیرفانی هڅه سوشیال دیموکرات و چپک تڼیا شیعار ریفارمیستېګان بزرګدکاتو و د بټۍ پېرسین لېرامېر باهۍ راستی بزرګوازی بې چوونۍ د سټات، چپک کۍ ئستا لېدنیا د مېوجود هڅندۍ حاشیې و مېداندارۍ کمپینې ناټو زایټۍ هڅندۍ چپۍ د سټات نیې، بې ژیر وژورګردنۍ سټارمایداری و دامزراندۍ سټالیزم نیې، بې بې دواۍ ناټو زایټۍګان د چټګماوو لېبشترین حالدا باهۍ سوشیال دیموکراتی ناو د سټات و هڅی پېلېست تیادا مېداندار د بټ، بې بوونی حزبی کۍ مېنستی چینی کرګار بې د سټاتی سیاسۍ، چپ لې کشکانی کۍ مېګدا ئنجام کۍ لې بزرګو وندۍ د سټاتی بزرګوازیدا تېواو د بټ.

۱۳/۷/۲۰۱۷